

NEW SOCIAL INITIATIVE

IZVEŠTAJ

LOKALNI IZBORI 2017

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK

DANIDA | INTERNATIONAL
DEVELOPMENT COOPERATION

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

“Ova publikacija je realizovana uz podršku Unapređenja demokratskog društva (DSP) - finansirana od Švajcarske kancelarije za saradnju na Kosovu (SCO-K), i upravljana od Kosovske fondacije za civilno društvo (KCSF). Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Nove društvene inicijative i ne može se ni na koji način smatrati kao stav SCO-K, DANIDA ili KCSF-a.”

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
.....	
METODOLOGIJA	7
.....	
POLITIČKA POZADINA	8
.....	
IZBORNA KAMPANJA I IZBORNI DAN	11
.....	
IZVEŠTAJI PO OPŠTINAMA	14
.....	
IZBORNA ADMINISTRACIJA	32
.....	
IZBORNE NEPRAVILNOSTI	34
.....	
IZBORNI POSMATRAČI	36
.....	
RODNA RAVNOPRAVNOST U IZBORNOM PROCESU	37
.....	
STAVOVI GRAĐANA OPŠTINA SA SRPSKOM VEĆINOM	38
.....	
IZVIŠTAJ O MEDIJIMA SAŽETAK I PREPORTUKE	41
.....	
ANEKSI	53
.....	

SAŽETAK

Izbori koji su se održali 22. oktobra 2017. godine su bili drugi po redu izbori za gradonačelnike i skupštine opština u svim opštinama na Kosovu od potpisivanja Briselskog sporazuma 19. aprila 2013. godine između Beograda i Prištine. Drugi krug izbora održao se 19. novembra u 19 od ukupno 38 opština, koliko ih ima na Kosovu, uključujući i jednu opštinu sa srpskom većinom (Opština Klokot). U opštini Parteš su se istog dana ponovili izbori zbog prethodne odluke CIK-a da zbog izbornih nepravilnosti poništi rezultate prvog kruga. Izbori za gradonačelnike i skupštine opština održali su se ubrzo posle vanrednih parlamentarnih izbora na Kosovu juna 2017, i samo nekoliko nedelja po formiranju vladajuće koalicije, u čijem je sklopu i najveći politički subjekt iz srpske zajednice – Srpska lista.

Sveukupno, sam izborni dan je prošao u mirnoj atmosferi, što je poboljšanje u odnosu na izbore iz 2013. ali primetno je i to da je na prethodnim lokalnim izborima politički pluralizam bio izraženiji, posebno u većinski srpskim sredinama.

Izbori su rezultatski protekli bez većih iznenađenja, jer su kandidati za gradonačelnike iz redova Srpske liste pobedili u 9 od 10 opština već u prvom izbornom krugu. Nakon ponovljenih izbora u Partešu, i nakon kolektivnog prelaska predstavnika Građanske inicijative Klokot-Vrbovac u Srpsku listu, ova politička partija obezbedila je pobedu u svih 10 većinski srpskih opština, kako na izborima za gradonačelnika, tako i na izborima za odbornike u skupštinama opština. Na taj način, Srpska lista, cementirala je svoju poziciju kao najveća partija kosovskih Srba, a izbori istovremeno predstavljaju "simboličnu smrt" opozicije. Srpska lista je samostalno osvojila oko 70% svih glasova u deset većinski srpskih opština.

Izlaznost u većinski srpskim opštinama je 2017. godine bila na znatno višem nivou nego na lokalnim izborima 2013. godine. Ukupna izlaznost u 10 opština sa srpskom većinom je bila oko 43% i u skladu je sa prosečnom izlaznošću sa ostatkom Kosova. Veća izlaznost nego 2013. godine je posledica znatno većeg broja građana koji su glasali u četiri opštine na severu Kosova. Izlaznost građana severa na izbore je uticaj jasnog stava Beograda i poziva da se izađe na glasanje, kao i sveopšte mobilizacije Srpske liste da utiče na građane da glasaju. Ukupno, oko 25 000 glasača

---

je glasalo na severu Kosova, odnosno oko 43% registrovanih glasača. Ovolika izlaznost je znak da je institucionalna integracija kosovskih Srba, predviđena Briselskim sporazumom, znatno uznapredovala. Za razliku od izbora 2013. godine kada je samo 13 000 glasača na severu iskoristilo svoje biračko pravo usled poziva na bojkot, sada je taj broj bio znatno veći.

Ipak, slabosti kosovskog izbornog sistema nisu adresirane u dovoljnoj meri i na vreme, između ostalog, slabosti vezane za registraciju birača, obuku i profesionalizam biračkih odbora, ograničeni podsticaj za gonjenje kriminalnih aktivnosti u izbornom procesu, kao i za nedostatak efektivnih mehanizama za izvršenje zahteva za finansiranje kampanja, i regulacija sponzorisanog programa u medijima.

Važno je naglasiti da se izborni proces i predizborna kampanja u sredinama sa srpskom većinom značajno razlikovao od onog u ostalim opštinama. Izborna atmosfera u većinskim srpskim opštinama je bila obeležena pritiscima na političke kandidate. Ovo je uključivalo pritiske na individualne kandidate da se povuku iz izbornog procesa i ograničenu konkurenciju, što dovodi u pitanje osnovne principe demokratskog procesa u ovim sredinama.¹

Bilo je nekoliko slučajeva zastrašivanja birača i kandidata, kao i slučajeva kupovine glasova i zloupotrebe javnih resursa. Nekoliko kandidata koji nisu Srpska lista se povuklo iz izborne trke, pod sumnjom da su bili zastrašivani. Najveći opozicioni politički subjekti, uključujući Samostalnu liberalnu stranku (SLS), Partiju kosovskih Srba (PKS), GI SDP nisu nominovali kandidate za gradonačelnike u većini opština sa srpskom većinom. Pre početka same izborne kampanje, u okviru nekoliko incidenata izgorela su dva automobila prominentnih opozicionih političkih kandidata za gradonačelnike.² Medijski izvori govore da su institucije koje funkcionišu u srpskom sistemu sudelovale u pritisku kandidata koji nisu u okviru Srpske liste u nekoliko opština sa srpskom većinom. Takvi primeri su za svoju posledicu imali slučajeve da je određenim osobama prekidan radni odnos pod nejasnim okolnostima. Određeni slučajevi zastrašivanja kandidata su retko prijavljivani. Atmosfera u kampanji je bila posebno napeta na severu, sa čestim nasilnim incidentima koje su uključivale fizičke sukobe između pristalica rivalskih stranaka, Srpske liste i PKS u Leposaviću.

Politički subjekti iz srpske zajednice su prioritizovali kampanju od vrata do vrata (neposredni kontakt sa glasačima), sastanke sa biračima koji su bili manjeg obima, lokalne štandove, kao i kampanju na društvenim mrežama. Jedino je Srpska lista kao najveća politička partija i jedina koja je imala podršku iz Beograda imala resursa da organizuje velike mitinge i okupljanja sa građanima u svim mestima sa većim brojem stanovnika, odnosno u skoro svim opštinama sa srpskom većinom. Nekoliko političkih subjekata, uključujući i GI SDP, su se suzdržavali od organizacije većih okupljanja kako bi sprečili bilo kakve pritiske na njihove kandidate i pristalice.

---

1 EU EOM Kosovo 2017: [Izbori za gradonačelnike i skupštine opština na Kosovu - Finalni izveštaj](#)

2 KoSsev: http://kossev.info/strana/arhiva/zvecan_izgoreo_automobil_dragise_milovica_tvrdi_da_je_pocar_podmetnut/12552

Nekoliko lista se žalilo (GI SDP, Za naš Zvečan, PKS) da im je bilo zabranjeno da se reklamiraju na određenim medijima, za koje tvrde da su pod uticajem Srpske liste. Tokom izborne kampanje, bilo je slučajeva koji se mogu podvesti pod upotrebu javnih resursa u svrhu kampanje. Posebno je bilo primetno povećano zapošljavanje u javnim službama, kako institucija pri kosovskom sistemu, tako i onih koje funkcionišu po srpskom zakonodavstvu. Ovakva situacija je viđena kako u opštinama u kojoj su na vlasti bili predstavnici Srpske liste, tako i u opštini u kojoj je Partija kosovskih Srba imala poziciju gradonačelnika.

Oba izborna dana su generalno bila mirna i protekla su bez većih incidenata. Proces glasanja i brojanja glasova se u većini slučajeva sprovodio na transparentan način, zaključeno je na osnovu izveštaja naših posmatrača. Ipak, određeni aspekti procesa glasanja i brojanja glasova se moraju adresirati u cilju daljeg unapređenja izbornog procesa. Posebno je važno unaprediti performans biračkih odbora, zato što procedure vezane za brojanje glasova nisu u potpunosti poštovane. Takođe, važno je obratiti pažnju na potrebu za unapređenjem razumevanja izbornog procesa od strane samih birača. Pomoć pri glasanju je često tražena, ali ne uvek od strane birača koji nisu sami u stanju da glasaju. Tajnost glasanja je ugrožena zbog prakse porodičnog i grupnog glasanja. Konačno, pristup biračkim centrima osobama sa invaliditetom je često bio otežan.

U skladu sa sporazumom između Centralne izborne komisije (CIK) i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), OEBS je pružio tehničku podršku Opštinskim izbornim komisijama (OIK) u četiri severne opštine. Na sam dan izbora, OEBS je pružio tehničku podršku u svim biračkim mestima na severu. Ukupno 225 OEBS-ovih članova je bilo prisutno u 44 biračka centra i na 86 biračkih mesta. U svakom trenutku, bar 2 člana OEBSa je bilo prisutno na svakom biračkom mestu, kao i tokom brojanja glasova i transporta glasačkih kutija u Centar za brojanje i rezultate u Kosovu Polju. Za razliku od opštinskih izbora 2013, koji su na severu obeleženi nasiljem i brojnim nepravilnostima, na osnovu izveštaja OEBSa, sam izborni dan 22. oktobra, protekao je u najboljem redu i nije bilo nijednog bezbednosnog incidenta.

Politički subjekti nisu omogućili povećano učešće žena u politici među svojim prioritetima u izbornoj kampanji. Žene generalno nisu bile u dovoljnoj meri prisutne u publici na događajima u okviru kampanje i dobile su limitiranu podršku od strane svojih partija u izbornoj trci.

METODOLOGIJA

Ovaj dokument je proizvod istraživanja u okviru projekta 'Veća participacija za bolju uključenost' koji je sprovedla Nova društvena inicijativa u okviru šeme 'Promocija demokratskog društva' koji vodi Kosovska fondacija za civilno društvo, finansirana od strane Švajcarske kancelarije za saradnju na Kosovu (SCO-K).

Cilj projekta je da doprinese razumevanju izbornih procesa i njihove važnosti u svrhu veće uključenosti kosovskih Srba u donošenju odluka na lokalnom i centralnom nivou. Podaci predstavljeni u ovom izveštaju zasnovani su na kvalitativnom i kvantitativnom terenskom i istraživanju relevantne literature, sprovedenom u periodu od avgusta 2017. do aprila 2018. godine.

Teorijsko istraživanje sastojalo se od prikupljanja, pregledanja i analize pisanih podataka, kao što su zakoni i podzakonski akti, izborni izveštaji drugih posmatrača i medijski izveštaji. Istraživanje na terenu uključivalo je 10 okruglih stolova održanih u deset opština sa srpskom većinom, izveštaje sa terena 10 lokalnih koordinatora³, i online upitnike. Akreditovani lokalni koordinatori su pažljivo pratili izborne procese, uključujući posete javnim događajima (debate, mitinzi, prezentacije), i izveštavali sa terena na nedeljnom, odnosno mesečnom nivou.

Svi izveštaji lokalnih koordinatora, kao i informacije o izbornom procesu su dostupni na web portalu www.izborinakosovu.net, koji je izrađen u okviru projekta. NSI je u predizbornoj fazi izradio i Izborni priručnik⁴ na srpskom jeziku koji, između ostalog, sadrži informacije o lokalnim i centralnim izborima, kao i o sertifikovanim političkim subjektima i njihovim listama.

3 Izbori na Kosovu Web Platforma: www.izborinakosovu.net

4 <http://www.izborinakosovu.net/wp-content/uploads/2017/07/BULETIN.pdf>

POLITIČKA POZADINA

Izbori 22. oktobra 2017. godine za gradonačelnike i skupštine opština su bili drugi po redu lokalni izbori koji su se održali na celoj teritoriji Kosova, odnosno u svih 38 opština, kao posledica potpisivanja Briselskog sporazuma 19. aprila 2013. godine od strane Beograda i Prištine pod pokroviteljstvom Evropske unije. Ovi izbori održali su se nekoliko meseci posle ranih parlamentarnih izbora 11. juna 2017, i samo nekoliko nedelja od formiranja vlade. Birači su bili pozvani da izaberu svoje gradonačelnike i odbornike kroz proporcionalni sistem sa preferencijalnim glasanjem u 38 opština.

Od ukupno 91 političkog subjekta sertifikovanog da učestvuje na lokalnim izborima, 54 su bile iz albanske zajednice, 24 iz srpske, 3 iz turske, 3 iz bošnjačke, 2 politička subjekta iz zajednice Aškalija, 1 Egipćani, 1 iz romske zajednice, i 25 nezavisnih kandidata. Svi politički subjekti su se nadmetali nezavisno, za razliku od parlamentarnih izbora kada su formirane dve predizborne koalicije. Nijedan politički subjekt iz srpske zajednice nije imao ženu kandidatkinju za gradonačelnicu, kao ni ženu nosioca liste, ali je rodna kvota od 30% ispoštovana.

Srpska lista, najveća politička partija iz srpske zajednice na Kosovu, podržana od strane Beograda dominira političkom scenom u većinskim srpskim opštinama od 2013. godine (tada kao G. I. Srpska, a od maja 2017. kao politička partija). Ova partija je imala svoje kandidate za gradonačelnika i odbornike u svih deset opština sa srpskom većinom, kao i kandidate za odbornike u 11 opština gde srpska zajednica nije u većini. Srpska lista je bila jasan favorit za pobedu na izborima u svim većinski srpskim opštinama. S obzirom da je podržana od strane Beograda, i ojačana resursima koji su joj omogućavali da vodi nadmoćnu kampanju, bilo je teško očekivati da iko ugrozi njenu nadmoć.

Odluke vlade u Beogradu da podrži samo Srpsku listu je vođena željom da cementira svoju moć i uticaj neposredno pred ključne pregovore u Briselu a koji se tiču formiranja Zajednice srpskih opština (ZSO). Uspeh kosovske politike Beograda i uticaja na pregovarački proces, zahteva da kosovski Srbi govore jedinstvenim glasom sa Beogradom na svim nivoima, i stoga je bilo važno da Srpska lista ostvari ubedljivu pobedu.

Treba takođe imati u vidu da kosovski Srbi u velikoj meri istorijski prate stavove Beograda i glasaju za one liste koje zvanični Beograd podrži.

Pored Srpske liste, još 23 kosovsko srpska politička subjekta je prijavilo svoje učešće na izborima. Ipak, Srpska lista je imala minimalnu konkurenciju na izborima za gradonačelnike. Osim u opštinama Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić, Klokot i Parteš, gde je nekoliko kandidata iznelo svoje kandidature i gde se mogla očekivati zanimljiva utakmica, u ostalim opštinama kandidati Srpske liste nisu imali kredibilne protivkandidate. U razgovorima sa posmatračima, predstavnici pojedinih partija izjavili su da nisu želeli da nominuju svoje kandidate za gradonačelnike, smatrajući da je izborna utakmica nefer i da ne mogu da se takmiče sa Srpskom listom koja ima podršku Beograda.

Oliver Ivanović iz GI SDP je bio takmac Goranu Rakiću, lideru Srpske liste i po drugi put reizabranom gradonačelniku Severne Mitrovice. Građanska inicijativa 'Za naš Zvečan' nominovala je kandidata Dragišu Milovića za gradonačelnika opštine Zvečan u izbornoj trci protiv kandidata Srpske liste Vučine Jankovića, kao i listu kandidata za odbornike.

U opštini Leposavić, konkurenciju u trci za gradonačelnika tadašnjem Predsedniku skupštine opštine i Predsedniku Privremenog organa, Zoranu Todiću (Srpska lista) predstavljao je gradonačelnik iz predhodnog izbornog ciklusa Dragan Jablanović (PKS). Bivši lider Srpske liste Aleksandar Jablanović je neposredno pred parlamentarne izbore registrovao svoju političku partiju - Partiju kosovskih Srba (PKS), sa kojom su se nadmetali i za izbore za gradonačelnika i za odbornička mesta u skupštini opštine Leposavić.

U opštini Klokot, tri građanske inicijative koje su po prvi put izašle na izbore su udružile snage protiv Srpske liste: Aktivna građanska inicijativa (AGI), Narodno jedinstvo (NJ), i Građanska inicijativa Klokot-Vrbovac (GIKV) i podržaje kandidata GIKV Božidata Dejanovića za gradonačelnika ove opštine. U opštini Parteš, Građanska inicijativa Narodna sloga je predstavila Nenada Cvetkovića za svog kandidata za gradonačelnika u trci protiv kandidata Srpske liste Strahinje Spasića. U ostalim opštinama, kandidati Srpske liste nisu imali izazivače koji su mogli da ugroze njihovu nadmoć.

U odnosu na prethodni izborni ciklus u šest većinski srpskih opština na jugu Kosova, vidljiviji je bio manji broj političkih subjekata koje su učestvovala na izborima. Za razliku od lokalnih izbora 2009. i 2013. godine kada su etablirane političke partije Samostalna liberalna stranka (SLS) i Progresivno demokratska stranka (PDS) imale značajnu podršku građana i kandidate za gradonačelnike u svim opštinama, na izborima 22. oktobra, 2017. godine, SLS nije imao kandidata za gradonačelnika ni u jednoj od opština, a PDS je imao kandidata samo u Ranilugu. Do 2013. godine, SLS je bio vodeća partija u svih šest većinski srpskih opština na jugu Kosova. U opštini Štrpce, kandidat Srpske liste, Bratislav Nikolić nije imao protivkandidata iz srpske zajednice.

Izbori su rezultatski protekli bez većih iznenađenja, jer su kandidati za gradonačelnike iz redova Srpske liste pobedili u 9 od 10 opština već u prvom izbornom krugu. Nakon ponovljenih izbora u Partešu, i nakon kolektivnog prelaska predstavnika GI Klokot Vrbovac u Srpsku listu, ova politička partija obezbedila je pobedu u svih 10 većinski srpskih opština, kako na izborima za gradonačelnika, tako i na izborima za odbornike u skupštinama opština. Na taj način, Srpska lista, cementirala je svoju poziciju kao najveća partija kosovskih Srba, a izbori istovremeno predstavljaju "simboličnu smrt" opozicije. Srpska lista je samostalno osvojila oko 70% svih glasova u deset većinski srpskih opština.

Izlaznost u većinski srpskim opštinama je 2017. godine bila na znatno višem nivou nego na lokalnim izborima 2013. godine. Ukupna izlaznost u 10 opština sa srpskom većinom je bila oko 43% i u skladu je sa prosečnom izlaznošću sa ostatkom Kosova. Veća izlaznost nego 2013. godine je posledica znatno većeg broja građana koji su glasali u četiri opštine na severu Kosova. Veća izlaznost na severu je posledica javnog poziva Beograda da se izađe na glasanje, kao i sveopšte mobilizacije Srpske liste da utiče na građane da glasaju. Ukupno, oko 25 000 glasača je glasalo na severu Kosova, odnosno oko 43% registrovanih glasača. Ovolika izlaznost je znak da je institucionalna integracija Kosovskih Srba, predviđena Briselskim sporazumom, znatno uznapredovala. Za razliku od izbora 2013. godine kada je samo 13 000 glasača na severu iskoristilo svoje biračko pravo usred pozivanja na bojkot, sada je taj broj bio znatno veći.

IZBORNA KAMPANJA I IZBORNI DAN

Izborna kampanja se može okarakterisati kao generalno mirna u većini opština na Kosovu, sa izuzetkom nekih opština sa srpskom većinom.

Politički subjekti iz srpske zajednice su prioritizovali kampanju od vrata do vrata (neposredni kontakt sa glasačima), sastanke sa biračima koji su bili manjeg obima, lokalne štandove, kao i kampanju na društvenim mrežama. Jedino je Srpska lista kao najveća politička partija i jedina koja je imala podršku iz Beograda imala resursa da organizuje velike mitinge i okupljanja sa građanima u svim mestima sa većim brojem stanovnika. Na većini mitiga, primetno je bilo prisustvo predstavnika Kancelarije za Kosovo i Metohiju, koji su dali podršku Srpskoj listi. Nekoliko političkih subjekata, uključujući i GI SDP su se suzdržavali od organizacije većih okupljanja kako bi sprečili bilo kakve pritiske na njihove kandidate i pristalice. Nekoliko lista se žalilo (GI SDP, Za naš Zvečan, PKS) da im je bilo zabranjeno da se reklamiraju u nekim medijima, za koje tvrde da su pod uticajem Srpske liste. Tokom izborne kampanje, bilo je slučajeva koji se mogu podvesti pod zloupotrebu javnih resursa u svrhu kampanje. Posebno je bilo primetno povećano zapošljavanje u javnim službama, kako institucija pri kosovskom sistemu, tako i onih koje funkcionišu po srpskom zakonodavstvu. Ovakva situacija je viđena kako u opštinama u kojoj su na vlasti bili predstavnici Srpske liste, tako i u opštini u kojoj je Partija kosovskih Srba imala poziciju gradonačelnika.

Nijedan od političkih subjekata iz srpske zajednice nije uključio učešće žena među svojim prioritetima u periodu predizborne kampanje. Žene su generalno bile nedovoljno prisutne kako u publici na događajima. Takođe, žene nisu dobijale dovoljnu podršku od strane svojih partija u predizbornoj trci.

Osobe sa invaliditetom nisu bile dovoljno obuhvaćene predizbornim aktivnostima, a njihov pristup predizbornim skupovima je bio uskraćen. Politički subjekti iz srpske zajednice nisu uključile osobe sa posebnim potrebama u svoje programe, kao ni njihovo uključivanje u politički život. Nijedan od političkih subjekata nije imao nijednu osobu sa invaliditetom među svojim kandidatima.

Prvi krug izbora 22. oktobar 2017

Predizborna kampanja u prvom krugu lokalnih izbora na osnovu izveštaja posmatrača obeležena je primerima pritisaka, usmerenih na kandidate i pristalice opozicije. Ovo uključuje, po navodima Izborne posmatračke misije EU na Kosovu 'pojedinačne pritiske na kandidate političkih subjekata koji nisu Srpska lista da se povuku iz kampanje' što im je ograničilo prostor za vođenje predizborne kampanje.⁵ Nekoliko suparničkih kandidata Srpske liste se povuklo iz izborne trke, navodno kao rezultat zastrašivanja. Najveće opozicione partije, uključujući SLS i PKS, nisu imale svoje kandidate za gradonačelnike u većini opština sa srpskom većinom.

U opštinama Klokot i Parteš su institucije koje funkcionišu u srpskom sistemu navodno bile uključene u pritiske na zaposlene i članove porodica koji su se nalazili na listama opozicionih političkih subjekata. Ipak, slučajevi pritisaka su retko prijavljivani kosovskom pravosuđu i IPŽP-u. Ovi rasprostranjeni navodi vršenja pritisaka na kandidate su imali negativan uticaj na kampanju u ovim sredinama, i pridodale su generalnom nepoverenju u izborni proces. Predizborni period je bio posebno napet na severu, sa nasilnim incidentima između članova Srpske liste i PKS u opštini Leposavić.

Tokom izborne kampanje, bilo je slučajeva koji se mogu podvesti pod zloupotrebu javnih resursa u svrhu kampanje. Posebno je bilo primetno povećano zapošljavanje u javnim službama, kako institucija pri kosovskom sistemu, tako i onih koje funkcionišu po srpskom zakonodavstvu. Ovakva situacija je viđena kako u opštinama u kojoj su na vlasti bili predstavnici Srpske liste, tako i u opštini u kojoj je Partija kosovskih Srba imala poziciju gradonačelnika.

Sam izborni dan je protekao u mirnoj atmosferi bez značajnijih incidenata. Na osnovu izveštaja naših koordinatora, izbornih posmatrača i međunarodnih misija bilo je primećeno nekoliko sporadičnih incidenata sa pokušajima uzastopnog glasanja u većinski srpskim opštinama. U blizini biračkih mesta nije detektovana bilo kakva vrsta pritisaka na glasače.

Uprkos očekivanim incidentima u Leposaviću, tokom izbornog dana u severnim opštinama nije bilo nijednog prijavljenog bezbednosnog incidenta. Prisustvo KFOR-a, Kosovske policije i EULEX-a je znatno doprinelo povećanju bezbednosti i služilo je kao mera odvraćanja. Na jugu, u opštini Gračanica, je došlo do tuče između glasača na biračkom mestu. U Gračanici je takođe bilo navoda o organizovanom glasanju pripadnika romske etničke zajednice. U Klokotu dve osobe su privedene zbog incidenta tokom biračkog procesa.

Na izborima je 11 813 glasača van Kosova predalo svoje registracije, od toga 4 076 iz Srbije. Od tog broja 10 476 prijava je prihvaćeno, a 3 244 prihvaćene prijave su bile iz Srbije. Ključni razlozi za odbijanje prijava su bili: neodgovarajuća lična dokumenta i nemogućnost da se dokaže identitet.

---

5 EU EOM Kosovo 2017: [Izbori za gradonačelnike i skupštine opština na Kosovu - Finalni izveštaj](#)

CIK je primio 7 621 glasački listić glasača van Kosova, od čega je 6735 prihvaćeno, a 886 odbijeno. Kašnjenje u dostavljanju listića i nedostatak identifikacionih dokumenta, navođeni su kao razlog za odbijanje prijave.

Tokom izbornog dana, dva autobusa sa glasačima iz centralne Srbije koji su se zaputili ka Novom Brdu su bila zaustavljena na prelazu Bela Zemlja. Oni su nastavili put ka biračkim mestima tako što im je prevoz organizovan privatnim automobilima.

Lična dokumenta, izdata od strane institucija Republike Srbije su bila prihvaćena u četiri severne opštine kao dokaz identiteta. Lica koja poseduju ova dokumenta su mogla da glasaju ukoliko im se ime nalazilo na biračkom spisku. Dva predstavnika PDK u izbornim odborima u Severnoj Mitrovici su kratkotrajno odbijala da prihvate takva dokumenta kao dokaz identiteta. Nakon intervencije PDK člana CIK-a i međunarodnih predstavnika, oni su počeli da prihvataju i ta dokumenta.

Drugi krug 19. novembar 2017

Kampanja za drugi krug izbora u Klokotu obeležena je kolektivnim prelaskom predstavnika GI Klokot Vrbovac i njihovog kandidata za gradonačelnika Božidara Dejanovića u Srpsku listu. Srpska lista je takođe pozvala glasače da na izborima podršku daju Dejanoviću, a ne njihovom dotadašnjem kandidatu Strahinji Spasiću.

Brojanje glasova u jednom biračkom mestu u opštini Parteš je bilo problematično zbog mešanja političkih subjekata u proces. U ovom biračkom mestu bilo je ukupno 203 prazna glasačka listića koja nisu imala trag od mastila ali sa udubljenjima koja ukazuju na moguću upotrebu mastila koje nestaje.

IZVEŠTAJI PO OPŠTINAMA

OPŠTINE SA SRPSKOM VEĆINOM

Severna Mitrovica

U opštini Severna Mitrovica registrovano je 21 797 glasača. 8 000 glasača direktno je glasalo na biračkim mestima dok je 598 glasača glasalo uslovno. Ukupan odziv bio je 39.45%. Primljeno je 7 964 važećih listića, dok je bilo 141 nevažećih i 173 praznih.

Devet političkih subjekata predložilo je kandidate za odbornike: Srpska lista, Građanska inicijativa "Sloboda demokratija pravda"-Oliver Ivanović (GI SDP), Alijansa za novo Kosovo- AKR (Aleanca Kosova e Re), Alijansa za budućnost Kosova- AAK (Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës), Demokratski savez Kosova-LDK (Lidhja Demokratike e Kosovës), Demokratska partija Kosova – PDK (Partia Demokratike e Kosovës), pokret Samoopredeljenje (Levizja Vetevedosje), partija Most (Ura) i bošnjačka koalicija Vakrat.

Kandidate za gradonačelnika opštine Severna Mitrovica predložila su četiri politička subjekta: Goran Rakić (Srpska lista), Oliver Ivanović (GI SDP), Gondže Čauši (PDK) i Betim Osmani (AKR).

Na izborima za gradonačelnika pobjedu je odneo Goran Rakić – Srpska lista, osvojivši 5372 ili 67.45% glasova. Oliver Ivanović Kandidat GI SDP osvojio je 1475 ili 18.52% glasova, Gondže Čauši kandidat PDK osvojila je 763 ili 9.58%, dok je Betim Osmani, kandidat AKR osvojio 354 ili 4,45% glasova.

Skupština opštine Severna Mitrovica, broji 19 odborničkih mesta. Srpska lista osvojila je 14 odborničkih mesta (67.14% ili 4918 glasova), GI SDP Oliver Ivanović 3 (14.35% ili 1051 glasova) a PDK 2 odbornička mesta (8.16% ili 598 glasova). Od 19 odbornika u sazivu skupštine od izbora 2017., 7 su žene.

Samo dan nakon objavljivanja imena potvrđenih kandidata za odbornike i gradonačelnike, Izborni panel za žalbe i predstavke (IPŽP) dobio je prve zahteve za povlačenje kandidatura.

Dva kandidata za odbornike GI SDP- Oliver Ivanović povukli su svoje kandidature zahtevima sa identičnim tekstom. Oba kandidata su kao razlog navela da su od strane ovog političkog subjekta dovedena u zabludu, da je njihovo ime iskorišćeno za kampanju, te javno pružili podršku Srpskoj listi.

Neposredno nakon toga oglasio se i lider GI SDP Oliver Ivanović u intervjuu za portal Kossev. Ivanović je naveo da su tvrdnje kandidata o "dovođenju u zabludu" neistinite i da su rezultat pretnji i ucena iz Srpske liste. Kandidati za odbornike koji su povukli svoje kandidature odbili su da daju komentare medijima.⁶

Petog septembra održana je hitna konferencija za medije dva kandidata za gradonačelnike i nosioce lista u Severnoj Mitrovici i Zvečanu – Olivera Ivanovića i Dragiše Milovića povodom novog povlačenja kandidature za odbornika u Zvečanu. Najavljeno je podnošenje krivičnih prijavi kako srpskom tako i kosovskom tužiocu protiv, kako je navedeno, pretnji kandidatima. Ivanović je naveo da su najteži slučajevi pritisaka zabeleženi u opštinama na Severu – Severnoj Mitrovici i Zvečanu, te da se "tortura" vrši nad svim kandidatima liste GI SDP koji rade u institucijama- zdravstvu i prosveti, pa i u privatnim preduzećima. Ivanović je pozvao na reakciju svih nadležnih na Kosovu koji se bave bezbednošću ali i sve organe vlasti u Srbiji da se ograde od ovakvih postupaka.⁷

Osmog septembra, povodom Ivanovićevih navoda u saopštenju za javnost, oglasio se Goran Rakić, kandidat za gradonačelnika ispred Srpske liste. Rakić je naveo da su pritisci i pretnje o kojima Ivanović govori, paranoična uverenja, da je Srpska lista "pred građane na poslednjim izborima iznela jasan program odbrane državnih i nacionalnih interesa na Kosovu i Metohiji" i da je srpski narod ovu listu "gotovo jednodušno podržao kao dokazano odgovorne i kredibilne ljude."⁸

Direktor kancelarije za Kosovo i Metohiju, Marko Đurić, pozvao je 2. oktobra građane da glasaju za Srpsku listu, koja „jedina uživa podršku Republike Srbije i njenih institucija“. „Svima koji će na predstojećim izborima nastupati protiv Srpske liste, a time i protiv države Srbije, poručujem samo jedno: neka se ne nadaju da će moći da posle izbora budu u koaliciji sa Srpskom listom, jer ovde se ne radi samo o sukobu programa, ovde je reč o sukobu vrednosti i odnosa prema politici, životu, Kosovu i Metohiji i Srbiji.“⁹

---

6 Kossev: [Ivanović posle povlačenja kandidatura: Pritisak iz Srpske, žalosno je ovo što rade sa ljudima](#), 1. septembar 2017.

7 Kossev: [Ivanović i Milović traže hitnu reakciju vrha Srbije i bezbednosnih organa na KiM: Pritisci, tortura zaposlenih, nelegalan popis...](#), 5. septembar 2017.

8 Srpska lista: [Oliver Ivanović je čitao dok su Srbe proterivali!](#), 8. septembar 2017.

9 Srpska lista: [Đurić: Pozivam građane na KiM da glasaju za Srpsku listu](#), 3. oktobar 2017.

Lider GI SDP Oliver Ivanović prvo je u izjavi za agenciju Beta kritikovao Đurića, ocenivši da „ su podele o kojima Đurić priča opasne“.¹⁰

3. oktobra aktuelni i kandidat za gradonačelnika ispred Srpske liste, Goran Rakić , odgovorio je na Ivanovićeve tvrdnje da Marko Đurić, direktor Kancelarije za KiM, deli Srbe na Kosovu. “Dokaz koliko Đurić deli Srbe je to što je Oliveru Ivanoviću, koji ga danas tako bezočno napada, iz budžeta Kancelarije za Kosovo i Metohiju dao milione dinara za odbranu, bez čega bi on verovatno i dalje sedeo u nekom kazamatu.”¹¹

4. oktobra, kandidati za gradonačelnike opština Severna Mitrovica i Zvečan, Oliver Ivanović i Dragiša Milović održali su konferenciju za medije. Ivanović je naveo da se nastavlja pritisak nad ljudima sa njegove I liste GI “Za naš Zvečan” Dragiše Milovića, a najnovija stvar, prema njegovim rečima je pozivanje svih podređenih od strane direktora institucija na direktne razgovore. “Dobili su sugestije svi načelnici odeljenja, direktori , da u svojim preduzećima svoje radnike drže apsolutno pod kontrolom, odnosno, da ponavljanjem I u više navrata iznetim pretanjama slome otpor kod njih I da se njihovi glasovi usmeravaju ka Srpskoj listi. To nije dobro I to predstavlja pravno I političko nasilje” Ivanović je dodao da neće više pozivati državu Srbiju da se angažuje, ako na ovaj, po njegovim rečima poslednji poziv ne odgovori pozitivno.“Naša država može I mora da ovu situaciju reši. Nikakav politički ili privatni interes ne sme biti značajniji od nacionalnog”.¹²¹³

Glavni posmatrač Izborne posmatračke misije Evropske unije za izbore za gradonačelnike i skupštine opština 2017. na Kosovu, Alojz Peterle ekskluzivno za Kossev komentarisao je predizborna desavanja u srpskim opštinama na Severu. Izjavio je da je posmatračka misija EU svesna pritiska koji se vrši nad kandidatima i političkim subjektima kao i da je izborna posmatračka misija EU primila verodostojne izveštaje o politički motivisanom otpuštanju zaposlenih u javnim institucijama. “Pritisak na kandidate i birače iz većinski srpskih sredina na Kosovu ograničio je kampanjske aktivnosti onih subjekata koji se nadmeću sa Srpskom listom i njenim kandidatima”, rekao je Peterle.¹⁴

17. oktobra, kandidati za gradonačelnike opština Severna Mitrovica i Zvečan najavili su podnošenje krivičnih prijavi protiv televizije Most, kao i glavne i odgovorne urednice ove televizije. Prijave podnose zbog predizbornog spota koji je emitovan na Mostu, a u kojem su, kako su naveli na konferenciji za medije – iznete snažne optužbe na njihov račun. Ivanović i

---

10 Fejsbuk profil: [Oliver Ivanović, Za sve one koji nisu uspeali da pronađu nedeljnik Vreme i pročitaju intervju](#), 2. oktobar 2017.

11 Radio kontakt plus: [Rakić: Oliver Ivanović je primer, da u Srbiji zahvalnost najkraće traje](#), 3. oktobar 2017.

12 Radio kontakt plus: [Ivanović o predizbornoj atmosferi; Milovićeva supruga smenjena sa mesta načelnika](#), 5. oktobar 2017.

13 Vesti online: [Srpski nokauti u kosovskom ringu \(2\): Kriminalci u stranačkim uniformama](#), 10. oktobar 2017.

14 Kossev: [Peterle: Pritisak na kandidate i birače na Kosovu ograničava kampanju onih koji se nadmeću sa Srpskom listom](#), 16. oktobar 2017.

Milović podneće krivičnu prijavu i “protiv nalogodavca”. Spot su nazvali “zlonamernim” a TV Most “prorežimskom” televizijom. Reagovala je i televizija Most ne preuzimajući odgovornost za “sadržaj bilo kog predizbornog spota emitovanog u plaćenom terminu”.¹⁵

Srpska lista se oglasila saopštenjem za javnost u kom se navodi da je “Srpska lista zgađena političkim manirima Olivera Ivanovića i Dragiše Milovića koji su se danas, smeškajući se cinično novinarima u lice, zapretili odmazdom srpskoj televiziji ‘Most’ samo zbog toga što se usudila da emituje predizborne spotove, čiji sadržaj je ništa drugo do nepobitna istina o njihovim političkim i drugim malverzacijama.” Pored toga u saopštenju se navodi i da će Srpska lista stati u zaštitu TV Most.¹⁶

18. oktobra predsednik Opštinske izborne komisije izjavio je da “Svi članovi biračkih odbora političkih stranaka učestvuju na treninzima o radu biračkih odbora i nijedan se nije požalio na bilo kakav pritisak, niti su podneli zahtev za odustajanje” saopšteno je u reakciji na raniju izjavu lidera GI SDP, Olivera Ivanovića – da se na njihove kontrolore na biračkim mestima za predstojeće lokalne izbore vrši pritisak – tvrdi i da se iz ovog političkog subjekta “plasiraju netačne informacije”.¹⁷

Poslednji dan predizborne kampanje politički subjekti su iskoristili da poslednji put pozovu građane da izađu na glasanje i glasaju za njihovu opciju. Srpska lista održala je završnu konferenciju, dok se lider GI SDP Oliver Ivanović obratio građanima na konferenciji za medije održanoj u prostorijama ovog političkog subjekta.

U biračkom centru u srednjoj tehničkoj školi Mihailo Petrović Alas” u Kosovskoj Mitrovici u 7h otvorena su na vreme sva biračka mesta, ukupno 8.

Na biračkim mestima pored posmatrača CIK-a bili su prisutni i predstavnici OEBS-a. Ispred biračkih mesta kao ni u samom gradu nije bilo gužve. Pored toga nije bilo incidenata na biračkim mestima.

Predsednik Izborne komisije za Severnu Mitrovicu Slobodan Dimitrijević rekao je da su svi birački centri u Mitrovici otvoreni na vreme, osim jednog biračkog mesta u Suvom Dolu koje je otvoreno sa oko 45 minuta kašnjenja.

Ivanović je u izjavi novinarima nakon glasanja rekao da ima manjih nepravilnosti, ali mnogo manje nego što se bojao. Rekao je i to da su imali problema oko postavljanja svojih posmatrača

---

15 Kossev: [Milović i Ivanović pokreću tužbu protiv TV Most. TV Most “ne preuzima odgovornost” za sadržaj spota](#), 17. oktobar 2017.

16 Kossev: [Srpska lista zaštitice TV Most od “nasilja”: Novinari ne plašite se satelita Prištine, nastavite profesionalni rad u interesu Srba](#), 17. oktobar 2017.

17 Kossev: [OLK Severna Mitrovica: Nijedan član biračkih odbora se nije požalio na pritisak, pripreme bez problema](#), 18. oktobar 2017.

---

jer je OIK uvela pravilo da 2 sata jedan posmatrač može biti na biračkom mestu, što znači da bi morali da rotiraju posmatrače. Poseban problem je, dodao je Ivanović, dosta mrtvih na spiskovima. On je rekao da je na spiskovima našao svoje roditelje, kao i neki njegovi prijatelji, dok njegov sin, koji ima 25 godina, nije na spisku.¹⁸

Zvečan

U opštini Zvečan registrovano je 9 069 glasača. 4 187 glasača glasalo je direktno na izborima dok je 106 njih glasalo uslovno. Ukupan odziv birača bio je 47.34%. Važećih primljenih listića bilo je 4056 dok je 102 bilo nevažeće i 97 praznih.

Skupština opštine Zvečan broji 19 odborničkih mesta. Pet političkih subjekata predložilo je kandidate za odbornike, i to: Srpska lista, Građanska inicijativa "Za naš Zvečan", Demokratski savez Kosova- LDK (Lidhja Demokratike e Kosovës), Demokratska partija Kosova – PDK (Partia Demokratike e Kosovës) i pokret Samoopredeljenje (Levizja Vetevedosje).

Kandidati za gradonačelnika bili su Vučina Janković ispred Srpske liste i Dragiša Milović ispred Građanske inicijative "Za naš Zvečan". Albanski politički subjekti nisu imali kandidate za gradonačelnika u ovoj opštini.

4. septembra kandidat za odbornika GI "Za naš Zvečan" podneo je zahtev za povlačenje kandidature u kom je naveo da je doveden u zabludu od strane ove inicijative i da ne želi da se njegovo ime koristi za kampanju "kojoj je cilj razbijanje jedinstva srpskog naroda na ovim prostorima". Pored toga, pružio je podršku Srpskoj listi "koja je jedini pravi i iskreni borac za opstanak i ostanak Srba".¹⁹

5. septembra održana je hitna konferencija za medije dva kandidata za gradonačelnike u Severnoj Mitrovici i Zvečanu – Olivera Ivanovića i Dragiše Milovića povodom povlačenja kandidature za odbornika u Zvečanu. Rečeno je da se na kandidate za odbornike za predstojeće lokalne izbore - koji nisu na listi Srpske vrši pritisak. Najavljeno je podnošenje krivičnih prijava i kosovskom i srpskom tužiocu i upućen je poziv Srpskoj listi i Kancelariji za KiM "da, ako je potrebno, sednemo i vidimo u čemu je problem, da se ovi, da kažem, incidenti ne bi nastavljali".²⁰

---

18 Radio Kontakt plus: [Mitrovica: Oliver Ivanović glasao u OŠ "Sv.Sava"](#), 22. oktobar 2017.

19 Kossev: [Još jedan kandidat za odbornika "doveden u zabludu": Tomislav Dejanović sa Milovićeve liste podržao Srpsku](#), 4. oktobra 2017.

20 Kossev: [Ivanović i Milović traže hitnu reakciju vrha Srbije i bezbednosnih organa na KiM: Pritisci, tortura zaposlenih, nelegalan popis...](#), 5. septembar 2017.

---

11. septembra kandidati za gradonačelnike Severne Mitrovice i Zvečana- Oliver Ivanović i Dragiša Milović održali su konferenciju za štampu povodom, kako su naveli, pritiska koji se vrše nad kandidatima sa njihovih lista. Rečeno je da pritiske trpi i supruga kandidata na listi "Za naš Zvečan" zaposlena u Zavodu za javno zdravlje.²¹

20. septembra Srpska lista pokrenula je humanitarnu akciju podele socijalne pomoći. Akcijom su bile obuhvaćene socijalno najugroženije porodice koje su na evidenciji centra za socijalni rad u Zvečanu.²²

30. septembra aktuelni gradonačelnik opštine Zvečan ali i kandidat za gradonačelnika ispred Srpske liste, Vučina Janković, obratio se građanima saopštenjem i pozvao ih da izađu na izbore i glasaju za Srpsku listu.

Na konferenciji za štampu, održanoj 5. oktobra, Dragiša Milović izneo je najnoviji primer onoga što veruje da je nastavak pritiska na njegovu porodicu. Supruga - dr Gordana Milović je nakon 17 godina specijalističkog rada, smenjena sa funkcije načelnice odeljenja fizijatrije Doma zdravlja u Zvečanu, a ukinuta joj je, kako je rekao, i mogućnost dežurstva - bez obrazloženja.²³

Direktor Doma zdravlja i kandidat za odbornika liste Srpska u Zvečanu, Ivan Vasić, demantovao je Milovićeve tvrdnje navodeći da "Doktorica Gordana Milović, kao specijalista fizikalne medicine, nije smenjena sa mesta načelnika već je promenjen aneks ugovora o radu. Ona je dobila rešenje da je specijalista fizikalne medicine i rehabilitacije."²⁴

16. oktobra, privatnom kablovskom operatoru CD KiM iz Zvečana presečen je optički kabl čime je prekinut program u trenutku dok je ova televizija emitovala emisiju u kojoj su gostovala četiri kandidata za gradonačelnike iz opština sa Severa Kosova: Oliver Ivanović, Dragiša Milović, Dragan Jablanović i Slaviša Biševac. Vlasnik televizije, smatra da se radi o namernoj sabotaži koju povezuje sa predizbornom kampanjom za lokalne kosovske izbore koja je u toku. Kabl je prekinut na par kilometra od studija odakle je program emitovan, odnosno centra Žerovnice u zvečanskoj opštini - u nenaseljenom delu, u blizini puta između Žerovnice i samog Zvečana. Milović je izjavio da je reč o još jednom vidu nasilja, u ovom slučaju medijskog kojim se stvara privid da je istina nedopustiva i dodao da su kandidati i stranke neravnopravno zastupljeni u medijima tokom ove kampanje.²⁵

---

21 Kossev: [Milović i Ivanović: Lekar prekinuta specijalizacija, molimo građane da izdrže pritisak](#), 11. septembar 2017.

22 Kossev: [Zvečan: Podeljena humanitarna pomoć najugroženijima](#), 20. septembra 2017.

23 Kossev: Traje 5. Oktobar na Severu: "[Zaposleni pod kontrolom načelnika i direktora da glasaju za Srpsku](#)", 5. oktobar 2017.

24 Kossev: [Šta o "smeni" supruge Dragiše Milovića kaže direktor Doma zdravlja u Zvečanu?](#), 5. oktobar 2017.

25 Kossev: [Prekinuta emisija sa kandidatima za gradonačelnike - Ivanovićem, Milovićem, Jablanovićem i Biševcom](#), 17. oktobar 2017.

---

17. oktobra Milović i Ivanović najavili su podnošenje krivične prijave protiv TV Most i glavne i odgovorne urednice ove televizije zbog predizbornog spota koji je emitovan, a u kojem su kako su naveli iznete snažne optužbe na njihov račun.²⁶ Milović je rekao i to da je ovo "jedna od najprljavijih kampanja" u kojima je učestvovao te da je "ovo što se dešava na našem prostoru zadnjih mesec dana nezabeleženo". Pored toga najavio je da GI Za naš Zvečan neće održati završni miting "pre svega zbog bezbednosti". Ne želimo da nikog izlažemo nepotrebnom strahu, napadu, ne daj Bože paljevini automobila," rekao je.²⁷

9. oktobra održan je završni miting Srpske liste kojem je prisustvovao i direktor Kancelarije za KiM- Marko Đurić.

Izborni dan protekao je mirno bez incidenata. Na održanim izborima Srpska lista odnela je pobedu, osvojivši 13 odborničkih mesta (2601 ili 69.30% glasova), GI Za naš Zvečan osvojila je 5 (911 ili 24.27% glasova), a Pokret Samoopredeljenje jedno (100 ili 2.66% glasova) odborničko mesto. Od 19 odbornika u Skupštini, 6 su žene. Zvečan je jedina opština na Kosovu sa srpskom većinom koja ima ženu predsednicu skupštine.

Kad je reč o izborima za gradonačelnika, pobedu je odneo kandidat Srpske liste Vučina Janković osvojivši 2863 ili 70.59% glasova, dok je kandidat GI Za naš Zvečan- Dragiša Milović osvojio 1193 ili 29.41% glasova. Janković se zahvalio građanima na podršci koju su mu bezrezervno dali i na činjenici da su izbori protekli mirno i dostojanstveno, bez ijednog incidenta. Prva konstitutivna sednica opštine Zvečan održana je 12. decembra. Gradonačelnik i odbornici su položili zakletve i izabrana je predsedavajuća skupštine.

Leposavić

U opštini Leposavić registrovano je 17 747 glasača. 8089 glasalo je na glasačkim mestima, a 434 uslovno. Ukupan odziv birača bio je 48.03%. Primljeno je 8078 važećih glasačkih listića, 146 je bilo nevažećih, a 166 praznih.

Skupština opštine Leposavić broji 19 odborničkih mesta. 12 političkih subjekata predložilo je kandidate za odbornike. (7 srpskih i 5 albanskih): Srpska lista, GI Demokratska inicijativa, GI SDP Oliver Ivanović, Partija Kosovskih Srba- PKS, GI Narodna pravda, GI Zajedno, GI Jednako za sve, Pokret Samoopredeljenje (Lëvizja Vetëvendosje), Alijansa za novo Kosovo- AKR (Aleanca Kosova e Re), Alijansa za budućnost Kosova-AAK (Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës) , Demokratska partija Kosova – PDK (Partia Demokratike e Kosovës), Socijaldemokratska inicijativa Kosova (NpK – Nisma për Kosovën).

---

26 Kossev: [Milović i Ivanović pokreću tužbu protiv TV Most. TV Most "ne preuzima odgovornost" za sadržaj spota](#), 17. oktobar 2017.

27 Kossev, [Milović i Ivanović pokreću tužbu protiv TV Most. TV Most "ne preuzima odgovornost" za sadržaj spota](#), 17.oktobar 2017.

Najaktivniji politički subjekti tokom predizborne kampanje u ovoj opštini bili su Srpska lista i Partija kosovskih Srba. Pažnju javnosti privukao je i predizborni spot kandidata za gradonačelnika GI Narodna pravda- Nenada Radosavljevića pod nazivom "Uputstvo za glasanje sa Severa Kosova: Niste krpa. Ostali ste čovek" u kojem se sugeriše građanima da ne podležu pritiscima.²⁸

26. septembra Partija kosovskih Srba (PKS) saopštila je da se na "predizbornom skupu" Srpske liste, u selu Vračevo, u opštini Leposavić, navodno dogodio "teži incident i tuča između prisutnih aktivista Srpske napredne stranke". Navedeno je da je skup "nakon nekoliko razmenjenih nokauta, pre planiranog termina i završen".²⁹

Istog dana, Srpska lista je demantovala tvrdnje Partije kosovskih Srba u saopštenju za javnost. Naveli su da "minorno porodično preduzeće registrovano kao politička partija koju predvode kriminalni klan otac i sin Jablanović, šire dezinformacije putem društvenih mreža da je na skupu u Vračevu došlo do incidenta, samo da bi unosili pometnju među Srbe."³⁰

8. oktobra došlo je do incidenta između pristalica dve partije. Partija Kosovskih Srba za ovaj "napad" okrivila je Srpsku listu.³¹ S druge strane, Srpska lista demantovala je ove tvrdnje navodeći da je reč o neistinama koje imaju za cilj da izazovu "podele i tenzije među Srbima na Kosmetu", a kojima Partija Kosovskih Srba pokušava da "skrene pažnju sa svoje potpune političke dezorijentacije i kriminalnih aktivnosti".³²

15. oktobra nepoznata lica sa kapuljačama, bacila su molotovljeve koktele na bilbord Srpske liste i demolirale ga.³³

17. oktobra u saopštenju Srpske liste navedeno je da su 17. oktobra u izborni štab Srpske liste u Leposaviću "nasilno" upali sin Dragana Jablanovića - Marko Jablanović i još jedan aktivista PKS-a, te da su "davili aktiviste Srpske liste", "psovali ih" i "pretili ubistvom" te da je supruga Marka Jablanovića kolima navodno udarila aktivistu Srpske liste.³⁴ 18. oktobra, direktor Kancelarije za KiM, Marko Đurić, posetio je Leposavić kako bi se "iz prve ruke informisao o sve učestalijim napadima na aktiviste Srpske liste" u kojima su "prema svedočenjima žrtava, uključeni aktivisti Partije kosovskih Srba i članovi porodice Dragana Jablanovića" navedeno je u saopštenju pres službe Kancelarije za KiM.³⁵

---

28 Kossev: [Uputstvo" za glasanje sa Severa Kosova: Niste krpa. Ostali ste čovek](#), 2 October, 2017

29 Kossev: [Iz Srpske liste bio na zboru harmonije i jedinstva u Vračevu...](#), 27 September, 2017

30 Srpska lista: [Kriminalni klan otac i sin Jablanović šire dezinformacije](#), 26. septembar 2017.

31 Kossev: [Leposavić: Sa kapuljačama na aktiviste PKS?](#), 9. oktobar 2017

32 Fejsbuk strana: ["Srpska lista Leposavić", Saopštenje Srpska lista Leposavić](#), 9. oktobar 2017.

33 RadioKiM: [Molotovljev koktel na bilbord Srpske u Leposaviću](#), 16. oktobar 2017.

34 Kossev: [Đurić u Leposaviću zbog "nasrtaja" na aktiviste Srpske. PKS: Funkcioneri Vlade Srbije učestvuju u kampanji za izbore "Republike Kosovo"](#), 18. oktobar 2017.

35 Kossev: [Đurić u Leposaviću zbog "nasrtaja" na aktiviste Srpske. PKS: Funkcioneri Vlade Srbije učestvuju u kampanji za izbore "Republike Kosovo"](#), 18. oktobar 2017.

Istog dana, Partija kosovskih Srba održala je konferenciju za javnost na kojoj su iznete tvrdnje da Srpska lista ima "nameru da prekroji volju građana sa severa Kosova" da je planirano - "gašenje električne energije" tokom izbornog dana, navodno "uništavanje biračkih mesta" u Zvečanu i Kosovskoj Mitrovici i "ubacivanje falsifikovanih glasačkih listića" na biračkim mestima u Leposaviću.³⁶

19. oktobra, predstavnici Srpske liste obišli su Centar za socijalni rad u opštini Leposavić gde ih je primio direktor- Gradimir Nastić koji ih je, kako se navodi u saopštenju Srpske liste upoznao sa manipulacijama sa socijalno ugroženim licima od strane PKS-a. Direktor ovog centra i kandidat za gradonačelnika Zoran Todić su naveli da predstavnici PKS-a zloupotrebljavaju prostorije Centra za socijalni rad koristeći ih za partijske namene.

Poslednjeg dana predizborne kampanje, Partija kosovskih Srba je izdala saopštenje u kome navode da su „predstavnici Srpske liste upali u zgradu namenjenu za socijalno ugrožene slučajeve i mlade bračne parove" i time kako se navodi u ovom saopštenju sprečili planirano dodeljivanje stanova u navedenoj zgradi.

Izborni dan protekao je bez incidenata. Pobedu na izborima odnela je Srpska lista osvojivši 12 odborničkih mesta(56.27% ili 4158 glasova), Partija kosovskih Srba osvojila je 6 (28.57% ili 2111 glasova) dok je GI Demokratska Inicijativa osvojila jedno odborničko mesto (4,64% ili 343 glasova).

Na izborima za gradonačelnika opštine, učestvovalo je 3 kandidata. Pobedio je kandidat Srpske liste Zoran Todić, koji je osvojio 5105 ili 63.20% glasova. Dragan Jablanović, kandidat PKS- Partije kosovskih Srba, osvojio je 2807 ili 34.75% glasova dok je Nenad Radosavljević ispred GI Narodna pravda osvojio 166 ili 2.05% glasova.

14. decembra održana je konstitutivna sednica lokalne Skupštine na kojoj su gradonačelnik i odbornici položili zakletve te izabran predsedavajući Skupštine. 31. januara održana je prva redovna sednica na kojoj su formirani odbor za politiku i finansije i odbor za zajednice, izabran zamenik predsedavajućeg Skupštine te predstavljen i razmatran izveštaj o budžetu za opštinu Leposavić za period januar – decembar 2017. godine. 27. februara održana je druga redovna sednica na kojoj je usvojen plan rada Skupštine za 2018. godinu.

---

36 Kossev: [Đurić u Leposaviću zbog "nasrtaja" na aktiviste Srpske. PKS: Funkcioneri Vlade Srbije učestvuju u kampanji za izbore "Republike Kosovo"](#), 18. oktobar 2017.

Zubin Potok

U opštini Zubin Potok registrovano je 8400 glasača. Na lokalnim izborima 3 819 je glasalo na biračkim mestima dok je 146 glasalo uslovno. Ukupan odziv bio je 47.20%. Primljeno je 3370 važećih glasačkih listića. 186 je bilo nevažećih a 337 praznih.

5 političkih subjekata podnelo je candidature za odbornička mesta u lokalnoj Skupštini: Srpska lista, Građanska inicijativa Za Zubin Potok, Demokratski savez Kosova-LDK (Lidhja Demokratike e Kosovës), Demokratska partija Kosova – PDK (Partia Demokratike e Kosovës) i pokret Samoopredeljenje (Levizja Vetevedosje).

Za gradonačelnika opštine kandidovali su se Stevan Vulović (Srpska lista) i Slaviša Biševac (GI Za Zubin Potok).

Kandidat za gradonačelnika ispred Srpske liste, Stevan Vulović, izjavio je da u toku predizborne kampanje neće biti ni skupova niti javnog pojavljivanja, te da će pustiti građane da sami odluče za koga će glasati. U toku predizborne kampanje nije održano nijedno javno okupljanje. Promovisanje kandidate vršeno je preko društvenih mreža i u neposrednom kontaktu sa potencijalnim glasačima. Na teritoriji opštine i u centru Zubinog Potoka bili su vidljivi posteri oba politička subjekta iz srpske zajednice. Izborni dan je protekao bez incidenata.

Lokalna Skupština broji 19 odborničkih mesta. Većinu, 13 odborničkih mesta, osvojili su kandidati Srpske liste (2445 ili 71.76% glasova). Po 2 odbornička mesta osvojili su GI Za Zubin Potok (408 ili 11.98% glasova) i LDK (285 ili 8.37 %) dok sup o jedno odborničko mesto osvojili PDK (142 ili 4.17% glasova) i Pokret Samoopredeljenje (127 ili 3.73% glasova). Od 19 odbornika u lokalnoj Skupštini, 7 su žene.

Za gradonačelnika je izabran Stevan Vulović, kandidat Srpske liste, koji je osvojio 2691 ili 79.85% glasova, dok je kandidat GI Za Zubin Potok, Slaviša Biševac osvojio 679 ili 20.15% glasova.

14. decembra održana je konstitutivna sednica Skupštine opštine Zubin Potok. Tom prilikom obrazovana je komisija za verifikaciju mandata, odbornici i gradonačelnik su položili svečane izjave i izabran je predsedavajući Skupštine (Nemanja Jakšić- Srpska lista).

27. decembra održana je prva redovna sednica Skupštine. Za zamenika predsedavajućeg Skupštine jednoglasno je izabran Veselji Sefer (PDK), za zamenika gradonačelnika izabrana je Latinka Utvić (SL), dok je za zamenika gradonačelnika za manjine izglasan Agim Hasani (LDK). Pored toga, konstituisan je i odbor za politiku i finansije. Na drugoj sednici održanoj 31. januara formiran je i odbor za zajednice, a na trećoj održanoj 27. februara usvojen je pravilnik o unutrašnjoj organizaciji opštinske uprave.

Gračanica

U opštini Gračanica registrovano je 21 163 glasača. Na biračkim mestima glasalo je 8197 glasača dok je 736 birača glasalo uslovno. Ukupan odziv glasača bio je 42.07%. Primljeno je 7980 važećih listića, 486 nevažećih i 340 praznih.

Skupština opštine Gračanica broji 19 odborničkih mesta. U opštini Gračanica 7 političkih subjekata je podnelo liste kandidata za odbornike: Srpska lista, Progresivno demokratska stranka (PDS), Samostalna liberalna stranka (SLS), Građanska inicijativa "Nov početak", Građanska inicijativa "Centralno Kosovo", Pokret Samoopredeljenje (Levizja Vetevendosje), Albanska građanska inicijativa (Inicijativa Qytetare Shqiptare).

Centralnoj izbornoj komisiji predate su dve kandidature za gradonačelnika opštine: Srđan Popović (Srpska lista) i Aleksandar Čolić (GI Nov početak).

Skoro sve predizborne aktivnosti političkih subjekata dešavale su se van sedišta opštine u Gračanici, u okolnim mestima koja se nalaze na obodima opštine koja su dotad bila zapostavljena u infrastrukturnom i ekonomskom smislu. Jedina stranka koja je organizovala predizborni miting je bila Srpska lista.

Neposredno pre izbora, kandidat Srpske liste za gradonačelnika Srđan Popović optužio je sve ostale kosovsko srpske političke subjekte da su pod kontrolom Prištine, a da jedino Srpska lista radi na ujedinjenju svih Srba.

Izborni dan protekao je bez većih proceduralnih neregularnosti ili incidenata.

Na održanim izborima, Srpska lista osvojila je 12 odborničkih mesta (4.996 ili 64.54% glasova), Samostalna liberalna stranka 3 (1116 ili 14.42% glasova), Progresivna demokratska stranka 2 (799 ili 10.32%) dok su Inicijativa Albanaca (365 ili 4.72% glasova) i GI Nov početak (233 ili 3.01% glasova) osvojili po jedno odborničko mesto. Od 19 odbornika u Skupštini 7 su žene.

Za gradonačelnika je izabran kandidat Srpske liste, Srđan Popović, koji je osvojio 6985 ili 87.53% glasova dok je Aleksandar Čolić kandidat GI Nov početak osvojio 995 ili 12.47% glasova.

15. decembra održana je konstitutivna sednica Skupštine opštine Gračanica, na kojoj su verifikovani odbornički mandati, položene svečane izjave/zakletve odbornika i gradonačelnika i izabran predsedavajući Skupštine. 25. januara održana je prva redovna sednica Skupštine.

Klokot

U opštini Klokot registrovano je 3742 glasača. U prvom krugu lokalnih izbora 2333 birača glasalo je na biračkim mestima dok je 74 glasalo uslovno. Ukupna Izlaznost iznosila je 64.32%. Primljeno je 2303 važećih glasačkih listića, 33 nevažećih i 35 praznih.

Skupština opštine Klokot broji 15 odborničkih mesta. Politički subjekti koji su učestvovali na lokalnim izborima su: Srpska lista, Građanska inicijativa Klokot-Vrbovac, Aktivna građanska inicijativa, Građanska inicijativa Narodno jedinstvo, Građanska inicijativa Klokot-Mogila (Inicijativa Qytetare Kllokot Mogill), Albanska inicijativa za Klokot (Inicijativa Shqipëtare për Kllokot), Inicijativa za Kosovo (Nisma për Kosovën), Demokratska partija Kosova (Partia Demokratike e Kosovës – PDK).

Kandidati za gradonačelnika bili su: Strahinja Spasić (Srpska Lista), Božidar Dejanović (Građanska inicijativa – Klokot-Vrbovac), Naser Šabani (Demokratska partija Kosova-PDK), Mervan Redžepi (Inicijativa za Kosovo-Nisma për Kosovën) i Nehat Redžepi (Albanska inicijativa za Klokot-Inicijativa Shqipëtare për Kllokot).

20. septembra grupa građana, među kojima je bilo i nekoliko kandidata za odbornike na lokalnim izborima, blokiralo je zgradu opštine Vitina, u selu Vrbovac, koja funkcioniše u sistemu Republike Srbije zbog toga što je nekolicini radnika uručen otkaz. Predsednik Aktivne građanske inicijative, Goran Marinković obrazložio je blokadu rečima: "Blokirali smo zgradu opštine da bi se stalo na put diktaturi i zastrašivanju naroda, jer nam se otkazi daju zato što nismo istomišljenici. Mi smo svi za Srpsku listu, ali smo protiv aktuelnog gradonačelnika Srećka Spasića koji vrši teror nad narodom naše opštine. Lično je meni pretio rečima 'uništiću ti porodicu', zato što je moja supruga kandidat za odbornika na listi Aktivna Građanska inicijativa".³⁷

4. oktobra dvojica radnika opštine Vitina, Goran Marinković i Aleksandar Rakić, vraćeni su na posao uručivanjem Rešenja o poništenju odluka o prestanku radnog odnosa prestali čime je prekinuta blokada opštinske zgrade, da bi 10. oktobra ponovo dobili otkazna rešenja. Otkaz je ovog puta dobio i još jedan radnik opštinskog organa koji je prethodno smenjen sa mesta člana Privremenog organa - Slobodan Stojilković, a koji je nosilac liste Aktivne građanske inicijative u ovoj opštini. Osim navodnih propusta u radu na koje se ovog puta u njihovim otkaznim rešenjima ukazalo, ovog puta se kao razlog navelo i organizovanje protesta, odnosno blokade opštinske zgrade.³⁸

Najaktivnije predizborne kampanje u ovoj opštini imali su Srpska lista i GI Klokot-Vrbovac, koji su u predizbornom periodu održali veliki broj predizbornih skupova sa građanima, vodili aktivnu kampanju na društvenim mrežama i delili promotivni materijal širom opštine.

---

37 Kossev: [Građani blokirali zgradu opštine Vitina](#), 20. septembar 2017.

38 Kossev: [Radnici opštine Vitina ponovo dobili otkaz, sada i jedan više?](#), 10. oktobar 2017.

Izborni dan protekao je bez incidenata. U opštini Klokot zabeležena je najveća izlaznost u većinskim srpskim opštinama.

Srpska lista odnela je pobjedu na izborima za odbornike, osvojivši 6 odborničkih mesta (857 ili 38.94% glasova), GI Klokot-Vrbovac osvojila je 3 odbornička mesta (510 ili 23.17% glasova), Albanska inicijativa za Klokot osvojila je 2 (162 ili 7.36% glasova), Aktivna građanska inicijativa-1 (162 ili 7.36% glasova), PDK-1 (110 ili 5% glasova) NISMA-1 (92 ili 4.18%) i GI Klokot-Mogila -1 (87 ili 3.95% glasova). Od 15 odbornika u Skupštini 4 su žene.

U prvom krugu izbora za gradonačelnika Strahinja Spasić -Srpska lista, osvojio je 985 ili 42.77% glasova, Božidar Dejanović- GI Klokot Vrbovac- 856 ili 37.17% glasova, Nehat Redžepi GI Albanaca za Klokot -299 ili 12.98% glasova, Mervan Redžepi NISMA -106 ili 4.60% glasova, Naser Šabani PDK 57 ili 2.48% glasova.

13. novembra zvanično je počela predizborna kampa za drugi krug lokalnih izbora. U većinskim srpskim opštinama drugi krug lokalnih izbora za gradonačelnika opštine održan je u Klokotu i Partešu. Kandidati za gradonačelnika u drugom krugu izbora u opštini Klokot bili su: Strahinja Spasić- Srpska lista i Božidar Dejanović- GI Klokot-Vrbovac.

15. novembra u saopštenju Srpske liste objavljeno je da je kandidat GI Klokot-Vrbovac sa svim svojim članovima pristupio Srpskoj listi.³⁹ 17. novembra Dejanović se u Beogradu sastao sa direktorom Kancelarije za KiM, Markom Đurićem. Đurić se Dejanoviću zahvalio na "ujedinjenju srpskih političkih snaga" u Klokotu i spremnosti da "u saradnji sa vladom u Beogradu rade na zaštiti i unapređenju kolektivnih prava Srba", kao i "ekonomskom snaženju srpskih sredina na KiM-u".⁴⁰ Usled pristupanja Dejanovića srpskoj listi, došlo je do neuobičajene situacije da Srpska lista u drugom krugu izbora za gradonačelnika opštine podržava svog "protivkandidata".

19. novembra održan je drugi krug lokalnih izbora na Kosovu. 2076 birača glasalo je na biračkim mestima, 41 uslovno. Ukupan odziv glasača iznosio je 56.57%. Primljeno je 2074 važećih glasačkih listića, 25 nevažećih, 1 prazan.

Prema preliminarnim rezultatima Spasić Strahinja iz Srpske liste dobio je 1030 glasova nasuprot 1020 koliko je osvojio Božidar Dejanović ispred GI "Klokot Vrbovac", ali koji je zapravo bio taj kojeg je Srpska lista podržala u drugom krugu izbora. Nakon prebrojavanja 17 uslovnih glasova, 5 glasova osoba sa posebnim potrebama i 19 pristiglih poštom, utvrđeno je da je pobedio Božidar Dejanović - GI Klokot-Vrbovac koji je osvojio 1042 ili 50.24% glasova dok je Strahinja Spasić- Srpska lista, osvojio 1032 ili 49.76% glasova.

---

39 Srpska lista: [Srbi jedinstveni u Klokotu u drugom krugu izbora za gradonačelnika](#), 15. novembar 2017.

40 Kossev: [Nakon pristupanja Srpskoj: Dejanović sa Đurićem u Beogradu](#), 17. novembar 2017.

Konačni rezultati objavljeni su tek 7. decembra pošto je kandidat Strahinja Spasić uložio žalbu povodom brojanja glasova koji su pristigli putem pošte. Oni za koje su iz Spasićevog okruženja naveli da su glasali za njega poštom, dali su izjave pred notarima, da bi potom bila podneta i žalba Izbornom odboru za žalbe, kao i krivične prijave a u kojima se navodilo da su izborni listići bili fotokopirani i lažni, odnosno, podnete izjave glasača da su glasali za Spasića a ne za Dejanovića i da je neko zamenio njihove glasačke listiće.⁴¹ Izborni panel za žalbe i predstavke odbio je Spasićevu žalbu kao neosnovanu.

21. decembra održana je konstitutivna sednica Skupštine opštine Klokot. Gradonačelnik i odbornici položili su zakletve i izabran je predsednik SO. Za predsednika Skupštine izabran je Žarko Dejanović, odbornik građanske inicijative Klokot-Vrbovac. Prilikom izbora tri odbornika ispred Srpske liste napustilo je sednicu.

Prva redovna sednica održana je 29. januara i tom prilikom formiran je odbor za politiku i finansije. Na drugoj redovnoj sednici 28. februara formiran je i odbor za zajednice.

Parteš

U opštini Parteš registrovano je 4694 glasača. U prvom krugu lokalnih izbora 2621 glasalo je na biračkim mestima dok je 94 glasalo uslovno. Odziv glasača iznosio je 57.84%. Primljeno je 2630 važećih glasačkih listića, 51 nevažećih, 8 praznih.

Skupština opštine Parteš broji 15 odborničkih mesta. Samo dva politička subjekta registrovana su za učešće na lokalnim izborima: Srpska lista i Građanska inicijativa Narodna sloga.

Predizborna kampanja se uglavnom svodila na održavanje skupova sa građanima i promovisanje preko društvenih mreža.

Izborni dan protekao je mirno, bez incidenata. Pobedu na izborima za odbornike odnela je Srpska lista osvojivši 9 odborničkih mesta (1431 ili 59.97% glasova) dok je Građanska inicijativa Narodna sloga osvojila 6 odborničkih mesta (955 ili 40.03% glasova). Od 15 odbornika u lokalnoj Skupštini 8 su žene.

Kad je reč o izborima za gradonačelnika opštine, Dragan Petković- Srpska lista odneo je pobedu osvojivši 1571 ili 59.73% glasova, Nenad Cvetković- GI Narodna sloga osvojio je 1.059 ili 40.27% glasova.

1. novembra IPŽP je kaznio Srpsku listu sa 11 000 eura zbog manipulacije glasovima na lokalnim izborima u Partešu nakon žalbe koju je podneo kandidat GI Narodna sloga Nenad Cvetković.

---

41 Kossev: [CIK verifikovao rezultate izbora za skupštine opština, još uvek bez konačnih rezultata izbora za gradonačelnika u Klokotu](#), 29. novembar 2017.

Međutim, 3. novembra, Izborni panel za žalbe i predstavke (IPŽP) poništio je rezultate izbora za gradonačelnika u ovoj opštini i naložio Centralnoj izbornoj komisiji da ponovi ovo glasanje. Izbori su poništeni nakon što je utvrđeno da su predstavnici Srpske liste nudilo finansijsku kompenzaciju za podršku na izborima. Neposredno nakon toga, SL je izdala saopštenje da je poništavanje izbora u Partešu politička odluka Prištine i radikalno uticanje na izbornu volju glasanja. Po njihovim navodima Priština želi da instalira svog kandidata za gradonačelnika Parteša.

5. novembra je Srpska lista održala jednočasovni protest u svim većinski srpski opštinama, povodom poništavanja izbora u Partešu. Istovremeno upućena je i žalba vrhovnom sudu povodom ove odluke IPŽP. Vrhovni sud je odbio ovu žalbu.

19. novembra, 2360 birača glasalo je na biračkim mestima dok je 36 glasalo uslovno. Odziv glasač iznosio je 51.04%. Primljeno je 2149 važećih glasačkih listića, 25 nevažećih, 209 praznih. Na ponovljenim izborima kandidat Srpske liste- Dragan Petković, ponovo je pobedio osvojivši 1331 ili 61.94% glasova dok je Nenad Cvetković- GI Narodna sloga ovog puta osvojio 818 ili 38,06% glasova.

18. decembra održana je konstitutivna sednica lokalne Skupštine na kojoj su gradonačelnik i odbornici položili zakletve. 28. decembra održana je vanredna sednica na kojoj je izabran predsednik Skupštine. 29. januara održana je prva redovna sednica na kojoj su formirani odbor za politiku i finansije i odbor za povratak i zajednice i usvojena lista prioriternih projekata za 2018. godinu.

Ranilug

U opštini Ranilug registrovano je 5578 glasača, od kojih je 3039 glasalo na glasačkim mestima, a 205 uslovno. Ukupan odziv bio je 58.16%. Primljeno je 3117 važećih glasačkih listića, 68 nevažećih i 31 prazni listić.

Skupština opštine Ranilug broji 15 odborničkih mesta. 5 političkih subjekata predložilo je kandidate za odbornike: Srpska lista, Progresivno demokratska stranka - PDS, Samostalna liberalna stranka – SLS, Građanska inicijativa "Sloboda, demokratija, pravda"- Oliver Ivanović i Napredna . novsnaga Kosova - NSK.

Za gradonačelnika opštine Ranilug kandidovalo se 4 kandidata: Gradimir Mikić (Srpska lista), Bojan Arsić (PDS), Boban Jevtić (GI SDP- Oliver Ivanović) i Ivan Dimić (NSK). Usled pogibije kandidata za gradonačelnika Gradimira Mikića i kandidata za odbornika Saše Aleksića, došlo je do promene na listi kandidata Srpske liste. Dotadašnji zamenik gradonačelnika, Vladica Aritonović postao je nov kandidat za gradonačelnika a Vladan Aleksić nov kandidat za odbornika.

Kad je reč o predizbornoj kampanji, pored promovisanja na društvenim mrežama, direktnog kontakta sa potencijalnim glasačima, pojavljivanja u medijima i učestvovanja na okruglim stolovima, politički subjekti su i širili promotivni materijal po opštini. Srpska lista je imala identičan promotivni materijal za sve opštine na Kosovu koji je sadržao imena, zvanja i fotografije kandidata za odbornike.

Izborni dan protekao je mirno. Biračka mesta su otvorena i zatvorena na vreme, nisu prijavljeni nikakvi incidenti tokom izbornog dana. U ovoj opštini zabeleženi su slučajevi neprihvatanja srpskih dokumenata prilikom glasanja iako su glasači bili registrovani u biračkom spisku.

Srpska lista odnela je pobedu na izborima osvojivši 12 odborničkih mesta (2298 ili 78.91% glasova) dok su Progresivno demokratska stranka (254 ili 8.72% glasova), Samostalno liberalna stranka (220 ili 7.55% glasova) i GI SDP Oliver Ivanović (98 ili 3.37% glasova) osvojili po jedno odborničko mesto. Od 15 odbornika u lokalnoj Skupštini 5 su žene.

Na izborima za gradonačelnika pobedu je odneo Vladica Aritonović (Srpska lista), osvojivši 2439 ili 78.25% glasova, Bojan Arsić (Progresivno demokratska stranka) osvojio je 343 ili 11% glasova, Boban Jevtić (GI SDP Oliver Ivanović) - 212 ili 6.80% dok je Ivan Dmić (Napredne snage Kosova) osvojio 123 ili 3.95% glasova.

15. decembra održana je konstitutivna sednica lokalne Skupštine na kojoj su odbornici gradonačelnik položili zakletvu. Ovom prilikom imenovan je i zamenik gradonačelnika kao i direktori opštinskih odeljenja.

Na prvoj redovnoj sednici lokalne Skupštine, održanoj 31. januara, formirani su odbor za politiku i finansije i odbor za zajednice. Druga redovna sednica održana je 28. februara. Na ovoj sednici razmatran je i usvojen finansijski izveštaj za period januar-decembar 2017. godine.

Novo Brdo

U opštini Novo Brdo registrovano je 9848 glasača. 5363 je glasalo na biračkim mestima dok je 212 glasalo uslovno. Ukupan odziv birača iznosio je 56.61%. Primljeno je 5214 važećih glasačkih listića, 231 nevažećih i 57 praznih.

Skupština opštine Novo Brdo broji 15 odborničkih mesta. 10 političkih subjekata predložilo je liste kandidata za odbornike: Srpska lista, Građanska inicijativa mladih, Progresivna demokratska stranka- PDS, Samostalna liberalna stranka – SLS, Alijansa za novo Kosovo - AKR (Aleanca Kosova e Re), Demokratski savez Kosova - LDK (Lidhja Demokratike e Kosovës), Demokratska partija Kosova–PDK (Partia Demokratike e Kosovës) i Alijansa za budućnost Kosova-AAK (Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës) Građanska inicijativa za Novo Brdo (Inicijativa Qytetare per Novoberden) i Pokret Samoopedeljenje (Levizja Vetevedosje).

---

5 političkih subjekata predložilo je kandidate za gradonačelnika opštine: Svetislav Ivanović (Srpska lista), Ramuš Ahmeti (AKR), Bajruš Imeri (LDK), Fadilj Grbeši (PDK), Avdula Gaši (AAK). Usled površine koju ova opština zauzima i razuđenosti sela u kojima žive glasači, predizborna kampanja je protekla bez većih javnih okupljanja i uglavnom je bila usmerena na neposredan kontakt kandidata sa glasačima.

Srpska lista osvojila je 7 odborničkih mandata (2564 ili 51.15% glasova), LDK-3 (962 ili 19.19% glasova), AKR-1 (254 ili 5.07% glasova), Pokret Samoopredeljenje-1 (246 ili 4.91% glasova), PDK-1 (241 ili 4.81% glasova), Građanska inicijativa mladih-1 (238 ili 4.75% glasova) i SLS-1 (198 ili 3.95% glasova). Od 15 odbornika u Skupštini, 5 su žene.

Kandidat Svetislav Ivanović (Srpska lista) izabran je za gradonačelnika osvojivši 3097 ili 59.40% glasova, Bajruš Imeri (LDK) osvojio je 1373 ili 26.33% glasova, Ramuš Mehmeti-348 ili 6.67%, Fadilj Grbeši (PDK)-248 ili 4.76% , Avdula Gaši (AAK) -148 ili 2.84%.

Konstitutivna sednica Skupštine na kojoj su odbornici i gradonačelnik položili zakletvu održana je 14. decembra. Na vanrednoj sednici održanoj 12. januara izabran je Nebojša Arsić (Srpska lista) za predsedavajućeg Skupštine dok je Bajruš Imeri (LDK) izabran za njegovog zamenika. 31. januara, na prvoj redovnoj sednici Skupštine, formirani su odbor za politiku i finansije i odbor za zajednice.

Štrpce

U opštini Štrpce registrovano je 13 781 glasača. 7619 glasača glasalo je ne biračkim mestima, pored toga 267 glasača glasalo je uslovno. Ukupan odziv bio je 57. 22%. Primljeno je 7628. važećih, 189 nevažećih i 15 praznih glasačkih listića.

Skupština opštine Štrpce broji 15 odborničkih mesta. Tri politička subjekta učestvovala su u izbornoj trci za odborničke mandate. Srpska lista, Demokratska partija Kosova –PDK (Partia Demokratike e Kosovës) i Građanska inicijativa Albanaca za Siriničku (IQ Inicijativa Shqipëtare për Syrinikë).

Kandidate za gradonačelnika predložila su tri politička subjekta: Srpska lista (Bratislav Nikolić), Demokratska partija Kosova- PDK (Fikrih Hasani) i GI Albanaca za Siriničku (Jonuz Ahmetu).

Predizborna kampanja u ovoj opštini uglavnom je vođena preko društvenih mreža i "od vrata do vrata". Kad je reč o javnim dešavanjima, GI Albanaca za Siriničku (03. oktobar) i Demokratska partija Kosova –PDK (18. oktobar) održali su po jedan javni skup sa svojim simpatizerima dok je Srpska lista u centru Štrpce postavila štand na kome se delio promotivni materijal (12. oktobar). Sem toga, nije bilo drugih javnih okupljanja.

Izborni dan protekao je mirno. Biračka mesta su otvorena i zatvorena na vreme, nisu prijavljeni nikakvi incidenti tokom izbornog dana. U ovoj opštini zabeleženi su slučajevi neprihvatanja srpskih dokumenata prilikom glasanja iako su glasači bili registrovani u biračkom spisku.

Srpska lista odnela je pobedu na izborima, osvojivši 74.04% ili 5413 glasova, dok su PDK i Inicijativa Albanaca za Sirinik osvojili jednak broj glasova, 12.98% ili 949 glasova. U skladu sa tim, Srpska lista je osvojila 11 odborničkih mesta dok su PDK i GI Albanaca za Siriničku osvojili po 2 odbornička mesta. Od 15 odbornika u lokalnoj Skupštini, 7 su žene.

Kandidat Srpske liste, Bratislav Nikolić, po treći put je odneo pobedu na izborima za gradonačelnika osvojivši 5613 ili 73.58% glasova, Fikrih Hasani – PDK osvojio je 1014 ili 13.29% glasova, dok je Jonuz Ahmetu (GI Albanaca za Sirinik) osvojio 1001 ili 13.12% glasova.

Konstitutivna sednica lokalne Skupštine na kojoj su izabrani odbornici i gradonačelnik položili zakletvu održana je 14. decembra. Za predsednika Skupštine opštine Štrpce izabran je g-din. Predrag Grbić, odbornik Srpske liste, dok se zamenik predsedavajućeg za zajednice nije birao usled toga što iz ministarstva za lokalnu samoupravu nije stiglo objašnjenje kome pripada to mesto pošto su obe albanske partije, i PDK i GI za Siriničku osvojili po 949 glasova. U međuvremenu imenovan je zamenik gradonačelnika kao i direktori opštinskih odeljenja. Na prvoj redovnoj sednici, održanoj 29. januara, na predlog gradonačelnika izabran je i zamenik gradonačelnika za zajednice, g-din Fikri Hasani (PDK). Pored toga izabrani su i članovi komiteta za politiku i finansije kao i članovi komiteta za zajednice.

Na drugoj redovnoj sednici Skupštine održanoj 26. februara izabran je zamenik predsedavajućeg za zajednice, Garip Sahiti (PDK), usvojen je godišnji izveštaj rada gradonačelnika, predstavljen je finansijski izveštaj gradonačelnika za 2017 godinu i usvojen plan rada SO Štrpce za 2018. godinu.

IZBORNA ADMINISTRACIJA

Lokalne izbore u Kosovu organizuje i sprovodi struktura iz tri dela, koja se sastoji od Centralne izborne komisije (CIK), 38 Opštinskih izbornih komisija (OIK) i 2,505 Biračkih odbora (BO).

Mesto rezervisano za srpsku zajednicu u CIK-u je bio upražnjeno mesec dana zato što se Nenad Rikalo povukao sa pozicije zbog prihvatanja pozicije Ministra za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj. Srpska lista je nominovala Stevana Veselinovića, koji je 10. oktobra položio zakletvu kao član CIK-a Predsedniku Kosova.

Iako se CIK trudio da objavi informacije na svom sajtu u što kraćem vremenskom roku u cilju transparentnosti, ovo telo neretko nije uspelo da objavi najnovije odluke na svom sajtu, posebno one na srpskom jeziku.

CIK nije u potpunosti sprovela kampanju edukacije birača. Uoči prve runde izbora, CIK je sprovela desetodnevnu kampanju sa video spotovima koji su se emitovali u glavnim medijima, u cilju edukacije birača kako da ispravno popune glasačke listice da bi se smanjio broj nevažećih glasova. S obzirom da se RTK 2, kao medij sa nacionalnom frekvencijom na srpskom jeziku, ne emituje na severu Kosova, četiri opštine sa srpskom većinom nisu bile izložene ovoj kampanji. Sveukupan broj nevažećih glasova na Kosovu je iznosio 8.7 procenata, što predstavlja malo poboljšanje u odnosu na lokalne izbore iz 2013. kada je procenat nevažećih listića bio iznad 10 posto. Na severu Kosova, gde nije bilo kampanje edukacije birača, ukupan broj nevažećih glasova iznosio je 24,095, odnosno 2.39 procenata.⁴² Sveukupno, u opštinama sa srpskom većinom bilo je ukupno 1633 nevažeća glasa (bez računanja uslovnih glasova), odnosno 3.06%. Najveći procenat nevažećih glasova u opštinama sa srpskom većinom zabeležen je u opštinama Gračanica 5.93%, Zubin Potok 4.87% i Novo Brdo 4.31%.

---

42 Lokalni izbori 2017: Severna Mitrovica 141 nevažeći glasački listić od ukupno 8,000 (bez uslovnih glasova) - 1.76%, Zvečan 102 od 4,187 - 2.44%, Zubin Potok 186 od 3,819 - 4.87%, Leposavic 146 od 8,089 - 1.81%, Gračanica 486 od 8,197 - 5.93%, Klokot 33 od 2,333 - 1.42%, Parteš 51 od 2,621 - 1.94%, Ranilug 68 od 3,039 - 2.24%, Novo Brdo 231 od 5,363 - 4.31%, Štrpce 189 od 7,619 - 2.48%.

Informacije, jednako važne kako za glasače tako i za biračke odbore, o tome koja lična dokumenta su dozvoljena za identifikaciju birača tokom izbornog dana, su adresirane od strane CIK-a veoma kasno bez jasnih instrukcija. Na dan 18. oktobra, CIK je izdao dva saopštenja, prvi za birače koji se nalaze u biračkim spiskovima, drugi za birače koji glasaju uslovno. Član 90 Zakona o opštim izborima definiše da prihvatljiva dokumenta obuhvataju važeću ličnu kartu, važeći putni dokument, važeći pasoš, važeću kosovsku vozačku dozvolu, važeći karton interno raseljenih lica ili izbeglički karton, kao i istekla dokumenta koja je izdavao UNMIK. CIK nije jasno objasnio da li će identifikaciona dokumenta koja izdaje Republika Srbija biti prihvatana pri identifikaciji birača pri regularnom glasanju. Ovo takođe nije razjašnjeno ni članovima biračkih odbora što je dovelo do nejasnoća tokom izbornog dana pa je dolazilo do situacija da srpska dokumenta nisu prihvatana, iako za ovo ne postoji pravna osnova.

Lokalni izbori su raspisani 21. juna a članovi Opštinskih izbornih komisija imenovani su 3. jula, četiri dana pre konačnih rezultata ranih parlamentarnih izbora 8. jula 2018. godine, pa je iz tog razloga CIK morao da zasnuje nominacije za OIK-e na rezultatima parlamentarnih izbora iz 2014., odnosno na pređašnjem sazivu kosovskog parlamenta. Ove nominacije su uzele u obzir političke subjekte sa jakim rezultatima na prethodnim lokalnim izborima, kao i političke subjekte iz nevećinskih zajednica sa relevantom zastupljenošću na opštinskom nivou.

Glasanje van Kosova

Centralna izborna komisija dobila je 11,813 prijave za glasanje van Kosova, a odobrila je 10,476. Ukupan broj glasova putem pošte bio je 7,621, od kojih je 6,735 odobreno, a odbijeno 886, zbog ili glasanja više od jednog puta, nedostatka identifikacionog dokumenta ili zato što su glasale osobe koje se nisu prijavile za glasanje van Kosova. Najveći broj odobrenih glasova je bio iz Srbije (2,006), a Gračanica, Klina i Istok su bile opštine iz kojih je stiglo najviše glasova putem pošte. 33 birača iz Klokota (i jedan birač iz Lipljana) su podneli žalbe IPŽP-u u kojima su tvrdili da je neko drugi u njihovo ime aplicirao da glasa van Kosova, na taj način ih isključujući sa biračkog spiska. Ove žalbe su odbijene jer su podnete van predviđenog vremenskog roka. Kosovo je poseduje dovoljne sigurnosne mere oko zloupotrebe identiteta pri prijavljivanju za glasanje van Kosova, kao ni efektivne pravne mere za glasače koji su saznali da su uklonjeni sa biračkog spiska nakon objavljivanja konačnih biračkih spiskova.

U prvoj rundi izbora, ukupno je 1,366 glasova za tri kandidata iz srpske zajednice za skupštinu opštine u opštini Istok došlo putem pošte.

U opštini Klokot je kandidat Srpske liste za gradonačelnika koji je inicijalno vodio u drugoj rundi izborne trke izgubio za deset glasova zbog 19 glasova van Kosova koji su bili za kandidata ispred Građanske inicijative Klokot-Vrbovac.

IZBORNE NEPRAVILNOSTI

Izborni panel za žalbe i predstavke je nezavisna institucija odgovorna za presuđivanje izbornih žalbi, osim za izazove sa biračkim spiskovima i žalbe u vezi medija. Sastoji se of 10 sudija, od kojih su dve žene, uključujući i Predsedavajuću, imenovanih iz redova sudija Vrhovnog suda.

Za prvu rundu lokalnih izbora, IPŽP je inicijalno delimično odbio žalbu u vezi mita u opštini Parteš, koja je podneta odmah nakon izbora 22. oktobra. IPŽP je kaznio Srpsku listu sa iznosom od 11,000 evra zbog sprovođenja 'nedozvoljenih akcija' ali je odbio zahtev žalioaca da poništi izbore u ovoj opštini, uz obrazloženje da žalioac nije bio onemogućen da podnese žalbu po obavljanju zvaničnih rezultata. Ova žalba je naknadno odobrena, što je rezultiralo devetodnevnom kašnjenju CIK-a da ponovi izbore u opštini Parteš.

Kandidat za gradonačelnika ispred Srpske liste, i tadašnji gradonačelnik opštine Parteš, je uoči izbora navodno pristao da plati potencijalnim glasačima iznose od 30 do 50 evra ako bi glasali za njega. Snimak telefonskog razgovora između dva muškarca je dostavljen kao dokaz. IPŽP je žalbu Građanske inicijative Narodna sloga našao kao utemeljenu i poništio izbore za gradonačelnika u opštini Parteš u svim biračkim mestima. Iako je tužilac uhapsio dvojicu muškaraca koji su bili umešani u kupovinu glasova i odredio im kućni pritvor, ali ne i gradonačelnika, kandidat Srpske liste je u ponovljenim izborima izabran za gradonačelnika ove opštine.

Žalbe u vezi glasova van Kosova u opštini Klokot su predate IPŽP-u 24. novembra. Kandidat Srpske liste za gradonačelnika (u prvom krugu) Strahinja Spasić podneo je žalbu IPŽP-u tokom brojanja uslovnih glasova i glasova putem pošte da su njegovi posmatrači uočili 19 glasova putem pošte koji su bili identični, odnosno 1 originalan listić i 18 kopija glasova putem pošte iz Srbije. Kao dokaz su uključene izjave pet očevidaca, kao i izjave ljudi koji su glasali za ovog kandidata putem pošte, dok u drugom krugu nije bilo nijednog glasa za ovog kandidata putem pošte. S obzirom da je Strahinja Spasić bio u vođstvu pre brojanja glasova van Kosova, ovaj problem je odredio pobjednika izborne trke u ovoj opštini.

IPŽP je odbio žalbu kandidata za gradonačelnika Srpske liste kao neosnovanu, jer su istraženi glasački listići stigli u tri različite koverta i nisu izgledali kao kopije.

Što se tiče žalbi Vrhovnom sudu, Srpska lista je podnela žalbu protiv IPŽP-a jer je odbio žalbu u vezi glasova van Kosova u opštini Klokot. Vrhovni sud je 1. Decembra u potpunosti podržao odluke IPŽP-a i na taj način potvrdio rezultate izbora u Klokotu.

Po objavljivanju konačnih rezultata izbora za gradonačelnika u Klokotu 7. Decembra, kandidat Srpske liste je podneo još jednu žalbu IPŽP-u 8. Decembra.

IZBORNI POSMATRAČI

Centralna izborna komisija je akreditovala ukupno 33,862 posmatrača u cilju povećanja transparentnosti izbornog procesa. Više od 29,000 akreditovanih posmatrača su bili posmatrači akreditovanih političkih subjekata i oko 3,700 lokalnih organizacija civilnog društva.

Lokalne izbore na Kosovu posmatrala je Izborna posmatračka misija Evropske unije, koja je na poziv Predsednika Kosova Hašima Tačija od 25. aprila 2017. godine, došla na Kosovo 12. septembra. Šef Posmatračke misije bio je Alojz Peterle, član Evropskog parlamenta i bivši premijer Slovenije. Izornoj posmatračkoj misiji Evropske unije je u prethodnom periodu posmatrala i Lokalne izbore 2013-14, kao i parlamentarne izbore 2014. i 2017. godine.

Pored međunarodnih posmatrača, lokalne izbore 22. oktobra i 19. novembra 2017. godine posmatrala je i koalicija lokalnih nevladinih organizacija Demokratija na delu, koja je svoje posmatračke imala u biračkim mestima na Kosovu. Oko 3,000 posmatrača je posmatralo prvu rundu lokalnih izbora, dok je drugu rundu posmatralo 1,784 akreditovanih posmatrača. Demokratija na delu je objavila niz izveštaja i saopštenja u vezi predizborne kampanje za obe runde izbora. Njihov info centar je sakupljao rezultate koje su posmatrači sakupljali u biračkim mestima, i objavljivao rezultate brojanja glasova za obe runde izbora.

Konačno, izborni proces na nivou deset opština sa srpskom većinom pratila je i Nova društvena inicijativa, koja je pratila izbore u deset opština sa srpskom većinom.

RODNA RAVNOPRAVNOST U IZBORNOM PROCESU

Nijedan od političkih subjekata iz srpske zajednice nije uključio učešće žena među svojim prioritetima u periodu predizborne kampanje. Žene su generalno bile nedovoljno prisutne kako u publici na događajima. Takođe, žene nisu dobijale dovoljnu podršku od strane svojih partija u predizornoj trci.

Žene su za lokalne izbore 2017. godine bile prisutne kako na izbornim listama tako i u Skupštini, ali ne kao rezultat prepoznavanja značaja njihovog učešća u političkom životu već kao potreba zadovoljenja kvote propisane Zakonom o opštim izborima. U prilog ovoj tvrdnji govori i činjenica da u 10 opština sa srpskom većinom nijedna žena iz srpske zajednice nije bila kandidat za gradonačelnicu, te da nijedna žena iz srpske zajednice nije bila nositeljka liste.

Od ukupno 204 kandidata za gradonačelnika na Kosovu, samo 8 su bile žene. Dve su ušle u drugi krug, ali nijedna nije pobedila, što je negativni pokazatelj u odnosu na izbore iz 2013. Kada je po prvi put žena postala gradonačelnica u opštini Đakovica. Nijedan od političkih subjekata iz srpske zajednice nije imao ženu kandidata za gradonačelnicu. Takođe, nijedan od kandidata nije imao ženu nositeljku liste. Sa druge strane, politički subjekti iz srpske zajednice jesu ispoštovali rodnu kvotu od 30% na svojim listama po Zakonu o opštim izborima. Dalje, sve opštine su ispoštovale kvotu od 30% rodne reprezentacije pri konstituisanju skupština opština, a samo je opština Zvečan izabrala ženu za Predsednicu skupštine.

Reprezentacija žena u izornoj administraciji je zabeležena kao veoma niska. Od 11 članova CIK-a, samo je Predsedavajuća Centralne izborne komisije žena, i samo je 11% žena članica bilo u Opštinskim komisijama. U biračkim odborima je bilo zastupljeno 26% žena, što je manje od obećanih 40% od strane političkih subjekata. Samo u opštini Severna Mitrovica, pored opštine Priština, zabeleženo više od 40 procenata žena u biračkim odborima.

STAVOVI GRAĐANA OPŠTINA SA SRPSKOM VEĆINOM

Nova društvena inicijativa je sprovela niz online upitnika u cilju razumevanja javnog mnjenja, fokusirajući se na stanovnike opština sa srpskom većinom. Upitnici su obuhvatili teme kao što su zainteresovanost građana za izborni proces, informisanost o izbornom procesu, stavove o izveštavanju medija, predizbornoj kampanji, kao i post izborni period. Rezultati upitnika se mogu pronaći u Aneksu 9, pridodatom ovom dokumentu.

Više od polovine ispitanika (51.7%) smatra da su dovoljno informisani o lokalnim izborima koji su se održali krajem prošle godine, dok 29.9% smatra da je donekle informisana. Pored velikog broja ispitanika koji smatraju da su dovoljno informisani, većina ispitanika je pokazala visoku zainteresovanost za izborni proces (86.2%). Više od polovine ispitanika se izjasnilo da ih najviše interesuju kandidati za gradonačelnika (51.9%), dok je za kandidate za odbornike u skupštinama opština bilo zainteresovano 31%. Takođe, čak 79.9% je redovno ili povremeno pratilo izborni proces. Konačno, čak 3/4 ispitanika je reklo da će (najverovatnije) glasati, dok je samo 8% reklo da neće izaći na izbore. Polovina ispitanika mišljenja je da je izlaznost na izbore važna, a 45.8% smatra da pored izlaznosti su važne i druge stvari kao što su kandidati i programi za koje se glasa.

Što se tiče informisanosti ispitanika, većina je pokazala dobro poznavanje izbornog procesa. 92.1% ispitanika tačno je odgovorilo na pitanje kada se održava prvi krug lokalnih izbora. Međutim, mnogo manje njih (39.5%) znalo je da se drugi krug izbora održava mesec dana nakon održavanja prvog kruga. 97.4% se izjasnilo da poznaje sve ili većinu političkih subjekata koji su se kandidovali za izbore u njihovim opštinama. 68.4% ispitanika je tačno odgovorilo da se za odbornike glasa tako što se zaokruži željena lista i unutar te liste jedan kandidat, dok je 13.2% odgovorilo da se glasa za listu i 5 odbornika unutar te liste, što je način glasanja za poslanike na parlamentarnim izborima na Kosovu.

Preko 2/3 ispitanika reklo je da prati vesti o predstojećim lokalnim izborima, a njih 58.1% prati samo vesti o izborima u opštinama sa srpskom većinom. Najveći broj ispitanika (67.7%) se informiše preko društvenih mreža i online medija (48.8%), dok

---

je vesti na televiziji i radiju pratilo 38.7 procenata. Najveći broj ispitanika mišljenja je da bi mediji mogli više da izveštavaju o izbornom procesu (45.2%) jer više od polovine prati vesti o aktuelnim događajima i kandidatima i njihovim programima.

60.1% ispitanika smatra da su mediji dovoljno izveštavali o lokalnim izborima, a najveći broj (48.5%) je redovno pratilo internet portal Kossev. Elektronski mediji (radio i TV) praćeni su u manjoj meri, i to najčešće RTV Puls (39.4%) i Radio Kontakt Plus (27.3%). Polovina ispitanika smatra da bi mediji mogli više da izveštavaju o samim kandidatima i programima koje nude, a smatra da bi mediji mogli da posvete više prostora za objašnjavanje izborne procedure i pravila. Polovina ispitanika smatra da nisu svi mediji objektivni u izveštavanju, ali da većina jeste. TV Most je naveden kao primer pristrasnog izveštavanja.

86.2 procenata ispitanika je pratilo izbornu kampanju u svojim opštinama, i isto toliko ispitanika smatra da su se politički subjekti trudili da informišu građane o izborima. 62% ispitanika smatra da je predizborna kampanja prošla u fer i pravičnoj atmosferi (sa manjim propustima). 41.4% ispitanika smatra da su svi kandidati imali jednako dovoljno prostora u medijima i drugim vidovima komunikacije sa građanima da se predstavljaju građanima, dok 27.6% smatra da iako da kandidati imaju jednako dovoljno prostora, međutim misle da sami kandidati ne koriste te mogućnosti jednako, odnosno da kandidati ne ulažu jednako truda iako im je posvećena ista pažnja. Sa druge strane, 24.1% ispitanika smatra da neki kandidati okupiraju svo vreme i prostor, dok drugi kandidatima nije omogućeno da se predstavljaju.

Upitnikom koji se distribuiran po završetku izbora, došli smo do saznanja da je 96.2% ispitanika pratilo izborni proces, a polovina ispitanika je delimično zadovoljan kako je protekla predizborna kampanja i dan izbora. 84.7% ispitanika je generalno zadovoljno postizbornom atmosferom, odnosno, rezultatima izbora i načinom obraćanja političkih subjekata. Najveći broj zamerki na izborni proces odnosio se na nedovoljno/neadekvatno izveštavanje medija (50%), potrebu za više tribina/štanova/medijskih nastupa kako bi se građani bolje upoznali sa kandidatima i njihovim programima, i na potrebu za većom pristupačnošću izbornog procesa marginalizovanim grupama (23.9%).

Nešto manje od polovine ispitanika je na neki način učestvovalo u izbornom procesu, i to: 37.5% je volontiralo u lokalnom izbornom štabu, 33.3% je pomagalo kandidatima u prikupljanju potpisa za kandidaturu, a 16.7% je učestvovalo u distribuciji predizbornog materijala. 68% smatra da je važno da građani učestvuju što više u izbornom procesu, razmenjuju svoje stavove i daju podršku kandidatima za koje planiraju da glasaju, a 24% njih smatra da učešće građana mora da bude nepristrasno. $\frac{3}{4}$ ispitanika bi volelo da na narednim izborima ima više predizbornog sadržaja koji uključuje građane i dovodi ih u kontakt sa kandidatima, i to kroz javne debate (64.3%) i javne nastupe kandidata uz mogućnost postavljanja pitanja (50%).

Samo deset procenata ispitanika smatra da nije važno da politički predstavnici ostanu u kontaktu sa građanima i uključe ih u rad opštine, a malo više od polovine bi volelo da učestvuje

u radu svoje opštine u naredne četiri godine. 2/3 se nada manjoj nezaposlenosti a polovina poboljšanju ekonomske situacije, dok se skoro polovina ispitanika plaši pogoršanja političke situacije i povlačenja institucija Republike Srbije sa Kosova.

IZVEŠTAJ O MEDIJIMA SAŽETAK I PREPORUKE

Tokom prvog i drugog kruga kosovskih opštinskih izbora i izbora za gradonačelnika 2017. godine, Nova socijalna inicijativa (NSI) pažljivo je pratila kako su mediji u područjima sa većinom kosovskih Srba pokrivali izbornu kampanju, da li su mediji koji izveštavaju na srpskom jeziku na Kosovu to činili u skladu sa zakonom, kao i u skladu sa pravima kandidata i birača.

U okviru svojih aktivnosti monitoringa, NSI je utvrdio da su svi nadgledani mediji pratili i prijavljivali aktivnosti kampanje u celini, kao i informacije o glasačima koje je objavio CEC, poštujući prava birača da primaju ovakve informacije, i pravo kandidata da prenose informacije. Bez obzira na to, pravo pojedinih kandidata da prenose informacije i dalje su u izvesnoj meri nepoverene usled toga da određeni mediji nisu na nepristrasan način izveštavali o aktivnostima vezanim za izbore, a samim tim zanemarili prava birača da primaju informacije. Objektivno izveštavanje su možda dodatno ometali napadi koji su bili usmereni prema određenim medijima, preteći da izazovu (i prouzrokuju) ozbiljno kršenje slobode medija.

Pre daljih analiza medija na lokalnim izborima na Kosovu 2017, NSI naglašava da kosovske vlasti treba da imaju za cilj zaštitu prava medija da slobodno izveštavaju, detaljno istražuju napade na medije, čime bi se sprečila autocenzura i medijima pružio osećaj sigurnosti što je glavni preduslov za objektivno izveštavanje.

Štaviše, različiti mediji, uključujući one koji govore srpski, nekoliko puta su prekršili izbornu legislativu i pravila ponovo uspostavljena od strane NKM, u oba kruga izbora. Pre prvog kruga, NKM je izdala "Uputstvo za ponašanje medija tokom izbora", ali kršenje ovih pravila od strane određenih medija pokazuje da i dalje postoji potreba za boljom promocijom pravila za pravilno ponašanje medija.

Javni servis i dalje ne pruža usluge svim kosovskim zajednicama, zbog čega zajednice zaštićene Ustavom ne ostvaruju svoja prava, a javni servis time ne ispunjava ustavne obaveze. Ovo je pitanje posebno poremetilo odgovarajuću informisanost glasača širom Kosova, pošto je RTK bio glavni emiter odgovoran za širenje materijala za obaveštavanje glasača putem televizije. Iako su drugi emiteri takođe distribuirali

---

kampanju informisanja birača putem televizije, javni servis obično ima ključnu ulogu u ovom procesu i dužan je da je izvršava u skladu sa zakonom.

Pejzaž medija na srpskom jeziku

Kosovo ima pluralističko medijsko okruženje, iako su mediji, slično zajednicama, podeljeni zajedno sa jezičkim barijerama, što je u raznim slučajevima moglo dovesti do ograničenja prava građana na informisanje na svom jeziku. Na Kosovu, zvanični jezici su albanski i srpski, ipak, većina medija se emituje samo na jednom od jezika, uglavnom zbog nedostatka kapaciteta, ali i zbog fokusa na određenu etničku grupu, te stoga emituju isključivo na odgovarajućim jezicima tih etničkih grupa. Na primer, zajednice su u određenim slučajevima lišene svog prava na primanje informacija na svom jeziku. Na primer, javni servis Radio televizija Kosova (RTK) emituje na oba zvanična jezika (RTK1 je kanal javnog servisa na albanskom jeziku, a RTK2 je kanal javnog servisa na srpskom). Ipak, stanovnici četiri severne opštine, u kojima se pretežno govori srpski, nemaju pristup kanalima RTK-a.

Glavni izvori informacija za zajednice koje govore srpski kao maternji jezik su televizija, online i socijalni mediji. Pored javnog servisa, privatni TV kanali na srpskom jeziku su RTV Mir, TV Most, TV Herc i TV Puls.⁴³ Glavni izvori informacija za zajednice koje govore srpski kao maternji jezik su televizija, online i socijalni mediji. Pored javnog servisa, privatni TV kanali na srpskom jeziku su RTV Mir, TV Most, TV Herc i TV Puls. Zajedno sa New Press Production, razvijaju zajednički izrađeni TV program na srpskom jeziku, označen kao program Nezavisne TV mreže. Najpopularnije informativne radio stanice na srpskom jeziku su Radio Kontakt Plus, Radio Kim i Radio Kosovska Mitrovica, koji su dostupni i kao online mediji. Što se tiče informativnih portala, postoje portali KosSev - Sever Kosova i Gračanica Online. Pomenuti mediji imaju svoje naloge na društvenim medijima (Tviteru) i (Facebook) stranice, gde se materijal sa internet stranice automatski objavljuje i koji služe kao izvori informacija ogromnom broju stanovnika.

Pravni okvir

Pravo na širenje i dobijanje informacija i sloboda izražavanja⁴⁴ zagantovano je Ustavom koji takođe obezbeđuje slobodu i pluralizam medija i zabranjuje cenzuru.⁴⁵ Štaviše, nevećinske zajednice "imaju zagantovan pristup i posebnu zastupljenost u javnim elektronskim medijima kao i programe na njihovom jeziku, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima."⁴⁶ Prema Ustavu, kosovske vlasti su obavezne da "preduzmu sve mere koje su potrebne da bi se osigurao međunarodni plan frekvencija koji omogućava kosovskim Srbima pristup licenciranom

---

43 RTV Mir u opštini Leposavić, TV Most u Zvečanu, TV Puls u Gnjilanu, TV Herc u Štrpcu, i RTV Kim u selu Čaglavica u opštini Gračanica. Pristup ovim TV programima uglavnom nije ograničen na njihove opštine.

44 Ustav Republike Kosovo, član 40

45 Ibid, čl. 42

46 Ibid, čl. 59

---

nezavisnom televizijskom kanalu na Srpskom jeziku na celoj teritoriji Republike Kosovo.”⁴⁷ Pored toga, nevećinske zajednice imaju ustavno garantovano pravo da “osnivaju i koriste svoje medije, uključujući pružanje informacija na svom jeziku, između ostalog putem dnevnih novina i kablovskih servisa, i korišćenje rezervisanog broja frekvencija za elektronske medije” .⁴⁸

Kao što je definisano Ustavom, Nezavisna Komisija za Medije je nezavisno telo koje reguliše medije, “izdaje licence javnim i privatnim emiterima, uspostavlja i primenjuje politiku emitovanja i vrši druge nadležnosti utvrđene zakonom”.⁴⁹ Kosovo ima Zakon o nezavisnoj komisiji za medije, čiji je cilj da utvrdi njene nadležnosti. NKM ima specifičnu ulogu tokom izbornih perioda, gde vrši monitoring medija i obezbeđuje da se medijski emiteri pridržavaju izbornih zakona, i prima žalbe protiv medija. Kao što je definisano Zakonom o opštim izborima, postoji Kodeks ponašanja za sve novinare, urednike, emitere i izdavače izdate od strane Nezavisne komisije za medije, koji se primenjuje na sve aspekte izveštavanja o kampanji i oglašavanja. Sve žalbe za koje se utvrdi da su prekršaji Poglavlja VII ZOI počinjeni od strane medija, ECAP dostavlja NKM-u na razmatranje i odluku. Povreda dužnosti i odgovornosti medija može dovesti do sankcija izrečenih od strane NKM.

Odredbe Zakona o opštim izborima vezane za medije

- Svi javni mediji dužni su da besplatno emituju materijale za informisanje birača na zahtev CIK-a.
- Svi mediji će obezbediti da svi politički subjekti koji su sertifikovani dobijaju pravično i ravnopravno emitovanje tokom izborne kampanje, a svi elektronski mediji će osigurati pravičan i jednak pristup političkim diskusijama i debatama za sve sertifikovane političke subjekte.
- Novinari, urednici, emiteri, izdavači i vlasnici medija koji kandiduju za izbor na javne funkcije, neće doprineti ili na drugi način uticati na sadržaj njihovih medija.
- Objavljivanje ili emitovanje javnog mnjenja o istraživanjima javnog mnjenja i anketama tokom kampanje i u vezi sa izborima pratiće ukupan broj ispitanika, ime kompanije koja sprovodi istrživanje, ime odgovorne stranke, kao i margina greške.
- Politički reklamni spotovi ne smeju biti duži od 2 minuta (120 sekundi).
- Emiteri koji odluče da emituju plaćeno političko oglašavanje dužni su da ponude minimalni broj minuta besplatnog vremena za emitovanje svakom sertifikovanom političkom entitetu tokom kampanje.
- U informativnim programima neće biti objavljeni nikakvi politički reklamni spotovi. Ovaj član obuhvata i informativne programe koji uključuju sportske vesti i vremensku prognozu.
- Emiteri će osigurati da svako mesto političkog oglašavanja bude jasno identifikovano kao takvo i jasno će naznačiti organizaciju ili lice koje je odgovorno za to.
- Od emitera se zahteva da održavaju odvojene dnevnike, koje obezbeđuje NKM, za beleženje

---

47 Ibid

48 Ustav Republike Kosovo, član 59

49 Ibid, čl. 141

---

besplatnog pristupa i vremena oglašavanja prodatog svakom sertifikovanom političkom entitetu. Ovi dnevници treba da budu pripremljeni i nedeljno dostavljeni NKM-u u skladu sa datim uputstvima. Ovi dnevници su otvoreni za javni pregled nakon prijema.

- Emiteri koji odluče da emituju plaćeno političko oglašavanje dužni su nedelju dana pre početka kampanje da dostave nepristrasan i pravičan raspored slobodnog vremena emitovanja političkih reklamnih spotova, u pisanoj formi svim sertifikovanim političkim subjektima.
- Privatni emiteri koji ne odluče da emituju plaćeno vreme političkog oglašavanja bilo kojem sertifikovanom političkom subjektu, nisu obavezni da ponude minimalno besplatno emitovanje.
- Privatni emiteri koji se odluče da ne emituju plaćeno političko oglašavanje, ali pružaju besplatno vreme za emitovanje bilo ko sertifikovanom političkom subjektu, dužni su da obezbede slično slobodno vreme za emitovanje svim sertifikovanim političkim subjektima.
- Ukupan broj emitovanih besplatnih političkih reklamnih spotova jednog emitera mora imati maksimalno 20 minuta po sertifikovanom političkom entitetu.
- Cena po sekundi koja se naplaćuje za plaćene političke reklamne spotove neće biti niža od najniže stope naplaćene za to vreme i dan u nedelji u proteklih šest (6) meseci.
- Zabrana medijske pokrivenosti:
  - o Nijedno lice ili medij neće emitovati niti objavljivati materijal koji se odnosi na aktivnosti kampanje tokom perioda od 24 sata pre otvaranja biračkih mesta do zvaničnog zatvaranja biračkih mesta.
  - o Nikakvo objavljivanje ili emitovanje rezultata ispitivanja javnog mnjenja u vezi sa predizbornom kampanjom, uključujući ankete o izlaznosti, ne sme se izvršiti na Kosovu tokom perioda koji počinje 24 sata pre zvaničnog zatvaranja biračkih mesta i kraja procesa izbora.

Monitoring medija - metodologija

Poštujući uputstva koja su navedena u Smernicama za analizu medija u prilikom posmatranja izbora, u toku praćenja postupaka medija tokom izbora, moraju se poštovati tri skupa međusobno povezanih prava i dužnosti: prava i dužnosti birača, stranaka i kandidata, i samih medija. Prema tome, NSI će putem monitoringa medija tokom perioda lokalnih izbora u 2017. godini pokušati da kvalitativno utvrdi da li se i na kojem nivou odgovarajući mediji poštuju i ispunjavaju sledeća prava:

- Pravo birača na informisanje;
- Pravo kandidata da prenose informacije;
- Sloboda izražavanja medija.

Ovde je osnovno pitanje: da li se poštuju prava na slobodu izražavanja birača, kandidata i medija tokom izbornog procesa? U okviru NSI-ove kvalitativne analize ponašanja medija tokom izbornog perioda, posebna pažnja se posvećuje sledećem:

- Poštovanje kosovskih zakona od strane medija
- Odobren pristup političkim subjektima u masovnim medijima
- Da li je pažnja posvećena političkim subjektima i kandidatima u medijima nepristrasna, ravnopravna i ravnopravna
- Kako i da li se kampanja edukacije birača odvija u područjima sa manjinama
- Pritužbe vezane za medije
- Povrede slobode izražavanja
- Poređenje sa prethodnim izborima - da li se situacija u vezi sa slobodom izražavanja i medijskim izveštavanjem popravila ili pogoršala?

Posmatraju se sledeći mediji sa programom na srpskom jeziku:

- Televizije i radio stanice: RTK2, RTV Mir, RTV Kim, TV Most, TV Puls, TV Herc, Radio Kontakt Plus
- Kosovo Sever Portal (portal Kossev)

Zbog ograničenih kapaciteta, monitoring se uglavnom vrši preko Interneta, putem sadržaja nadgledanih medija dostupnog na mreži. Vesti, materijali za edukaciju birača, kao i debate, diskusije, emisije, uključivanje političkih subjekata i sve informacije vezane za izbore, uključujući i žalbene postupke, biće praćeni na kvalitativan način i uključeni u celokupnu kvalitativnu procenu o medijskom izveštavanju o lokalnim izborima 2017. godine.

Opšta ocena i usklađenost sa zakonodavstvom

Provera medija koju je zvršio NSI pokazala je da su svi mediji u značajnoj meri izveštavali o događajima i pitanjima vezanim za izbore za kosovske opštinske i gradonačelničke izbore 2017 godine. Analizom objavljenih sadržaja, može se zaključiti da je većina medija koji se prate na srpskom jeziku (RTK2, RTV Kim, TV Most, TV Puls, RTV Mir, TV Herc, Kossev, Radio Kontakt Plus) redovno pružala informacije biračima o najnovijima dešavanjima u vezi sa izbornim procesom. Štaviše, većina medija omogućila je kandidatima prostor da najave početak predizborne kampanje, predstave svoj glavni plan i program, kao i da izraze zabrinutost u vezi sa izbornim procesom.

Izborna kampanja za prvi krug opštinskih i gradonačelnih izbora zvanično je započela 22. septembra.

Veliki deo kampanje Srpske liste i SDP - Olivera Ivanovića u severnom delu Kosova, posebno u severnoj Mitrovici i Zvečanu, izgledao je negativno po prirodi i usmereno uglavnom jednih protiv drugih.⁵⁰ Lider GI SDP Oliver Ivanović istakao je bezbednost i zastrašivanje u srpskim područjima kao glavna pitanja koja se moraju rešiti.⁵¹ Ostali politički subjekti uglavnom su se fokusirali na druge probleme građana u svojim kampanjama, kao što su nezaposlenost i smanjenje broja stanovništva.⁵² Pored toga, kampanja Srpske liste u opštinama južno od reke Ibar uglavnom se fokusira na "opstanak" i povratak srpskog stanovništva i poboljšanje uslova života.⁵³ Kampanja za drugi krug izbora trajala je pet dana, između 13. novembra i 17. novembra. Jedina srpska opština koja je imala drugi krug bila je Klokot, pa je u Partešu bio i drugi krug, iako su srpski mediji pratili kampanju, izbori su bili manje prisutni u medijima nego što je bio slučaj u prvom krugu. Jedna od dve teme koju su uglavnom pokrivali srpski mediji bio je neočekivan potez Srpske liste koji je odlučio da podrži svog protivnika u Klokotu.⁵⁴ Druga tema koja je dobila veliki prostor u srpskim medijima tokom kampanje za drugi krug bila je navodna kupovina glasova u Partešu, koja se, prema rečima kandidata "Narodne sloge", nastavila u drugom krugu, iako je to bio razlog što su se izbori ponovili.⁵⁵

Nadgledani emiteri su redovno informisali javnost o pitanjima koje je objavljivala CIK, tj. o raznim rokovima, objavljivanju lista kandidata, diskvalifikaciji kandidata, akreditaciji posmatrača, kampanji itd., čime se poštuje pravo birača da primaju ovu vrstu informacije.

Glavna pitanja vezana za medije koja su se pojavila tokom ovog izbornog perioda su sledeća:

- ograničena kampanja javne edukacije glasača na području severnih nevećinskih zajednica
- pristrasnost određenih medija prema političkim subjektima
- napadi na slobodu izražavanja medija
- kršenje zakonodavstva povezanog sa izborima od strane medija.

---

50 Most: "[SL: Deo laži Olivera Ivanovića](#)", 28. septembar 2017.; Radio Kontakt Plus: "[Todosijević: Milović 12 godina nije uspeo da reši pitanja koja pominje danas](#)", 26. septembar 2017.; Kossev: "[Snažne optužbe Srpske o kadrovima SDP-a, Ivanović odgovara](#)", 28. septembar 2017.

51 RTV Kim: "[Ivanović: Bezbednost jedan od glavnih problema](#)", 22. septembar 2017.

52 RTV Kim: "[SLS nastavio kampanju u Donjoj Gušterici](#)", 26. septembar 2017.; Kossev: "[GI Centralno Kosovo u kampanji: Za pravilnu raspodelu primanja i očuvanje demografskog balansa](#)", 26. septembar 2017.; RTV Kim: "[Rašić: Najveći izazov ubediti mlade da ostanu](#)", 27. septembar 2017.; RTV Kim: "[SLS u Čaglavici: Odlaze zbog neadekvatnih uslova za život](#)", 28. septembar 2017.;

53 RTV Mir: "[Popović: Cilj nam je opstanak i bolji uslovi za život](#)", 21. septembar 2017.; RTV Kim: "[S. Ivanović: Prioritet opstanak i povratak](#)", 25. septembar 2017.

54 RTV Kim: "[Preokret, Srpska dala podršku Dejanoviću](#)", 17. novembar, 2017.

55 RTV Kim: "[Cvetković: U Partešu se i dalje kupuju glasovi](#)", 13. novembar, 2017.

Ograničena kampanja javne edukacije glasača na području severnih nevećinskih zajednica

Javni servis, Radio televizija Kosova (RTK), ima svoj RTK2 televizijski kanal koji se emituje na srpskom jeziku, međutim, severne opštine u kojima se pretežno govori srpski nemaju pristup TV programu RTK2. U dosadašnjim izbornim periodima, RTK je imala glavnu ulogu u distribuciji materijala za edukaciju birača koji je pripremila Centralna izborna komisija. Ipak, pitanje nepristupačnosti RTK2 u severnim područjima Kosova još uvek nije rešeno i ostaje prepreka ispunjenju ustavne obaveze javnog servisa da bude dostupan svim zajednicama u svim delovima Kosova - Ustav navodi da sve zajednice treba da "garantuju pristup i posebnu zastupljenost u javnim elektronskim medijima kao i programi na njihovom jeziku, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima".⁵⁶ Shodno tome, u kontekstu lokalnih izbora i izbora za gradonačelnike u 2017. godini, javni servis RTK nije u potpunosti poštovao pravo birača da jednako dobijaju informacije.

Pristrasnost Medija

Izveštavanje o političkim subjektima certifikovanim za lokalne izbore pokazalo je razlike kada su u pitanju različiti mediji. Analizirali smo određenu temu kako bismo pokazali kako izveštavanje medija odražava pristrasnost prema određenim kandidatima.

Naime, povlačenje kandidata sa različitih listi kosovskih političkih subjekata je tema koja se pojavljuje na ovim izborima, kao što je to bio slučaj u prethodnim parlamentarnim izborima. Tri kandidata sa liste GI SDP Olivera Ivanovića u severnom delu Mitrovice povukla su svoje kandidature uz obrazloženje da ih je ovaj politički subjekt "doveo u zabludu" i umesto toga podržali su Srpsku listu.⁵⁷ Bilo je razlika u izveštavanju između različitih medija u vezi sa pitanjem povlačenja, što nas navodi na mišljenje da je postojala pristrasnost medija u odnosu na određene političke subjekte. Naime, pitanje povlačenja kandidata i navodnih zastrašivanja pokrivalo je većina nadgledanih medija, međutim, neki su pružili samo ograničene i odabrane informacije, stoga nisu dali prostor svim učesnicima da se izraze. U ovom slučaju, TV Most je pokazao pristrasnost prema Srpskoj listi, prezentujući samo obavu i izjave ovog političkog subjekta i ne predstavljajući perspektive i objave ostalih političkih subjekata (tj. GI SDP-Oliver Ivanović). Iako se ovaj konkretan incident, uključujući i većinu izveštavanja u vezi s tim, desio pre zvaničnog početka predizborne kampanje, tj. pre 22. septembra, procenjena pristrasnost nagovestila je ponašanje medija tokom same kampanje.⁵⁸ S obzirom na to, NSI je upoređivao vesti vezane za izbore objavljene na Internetu od strane medija, i izvršio komparativnu analizu, koja je sažeta u nastavku.

56 Ustav Republike Kosovo, čl. 59

57 Kossev: "[Novo povlačenje kandidature kod Olivera Ivanovića: Doktor odlučio da pozove birače da glasaju za Srpsku](#)", 19. septembar 2017.

58 Pristrasnost se ocenjuje kvalitativnom, komparativnom analizom pitanja povlačenja kandidata i optužbi za zastrašivanje koje pokrivaju mediji kosovskih Srba, predstavljeni ispod

---

Komparativna analiza medijskog izveštavanja o povlačenju kandidata i zastrašivanju u srpskim zajednicama

Kvalitativna procena sveobuhvatnog medijskog izveštavanja o događajima i pitanjima u vezi sa izborima u određenom periodu izvršena je upoređivanjem načina na koji su određene teme obrađene od strane svih nadgledanih medija. Tema komparativne analize izabrana je nakon pažljivog razmatranja svih tema vezanih za izbore koje su najviše u skladu sa interesima srpskih zajednica, a koje bi, prema tome, trebalo da budu obrađene u srpskim medijima koji izveštavaju o ovim oblastima.

Komparativna analiza je izvršena za period od 30. avgusta do 12. septembra, a obuhvaćene su i sve objavljene vesti vezane za pitanja povlačenja kandidata i navodnih zastrašivanja u srpskim područjima, kako bi se uporedilo koliko i na koji način su se različiti mediji osvrnuli na ova pitanja. U Aneksu 1, može se naći celokupna onlajn medijska pokrivenost za period od 30. avgusta do 12. septembra.

Vest o povlačenju kandidata objavila je većina analiziranih medija. Naime, u ovom konkretnom periodu (30. avgust - 12. septembar) tri kandidata sa liste GI SDP Oliver Ivanović u severnom delu Mitrovice povukli su svoje kandidature sa opravdanjem da ih je ovaj politički subjekt "doveo u zabludu" i podržali Srpsku listu, u skoro identičnim pismenim izjavama.

Neki od medija su preduzeli strožu istragu ili su objavili sveobuhvatnije informacije i sa više perspektive o pitanju povlačenja kandidata (Kossev , Kontakt Plus , Kim, RTV Mir,). Pružili su višestruku perspektivu o ovom pitanju, uključujući stavove lidera GI SDP i najave šefa Srpske liste. S druge strane TV Most samo je izvestio o povlačenju kandidata i njihovim izjavama u kojima daju podršku Srpskoj, bez perspektive na mišljenje GI SDP-a o tom pitanju.⁵⁹

Rezime medijskog izveštavanja o povlačenju kandidata od 30. avgusta do 12. septembra dat je u nastavku:

- Kossev: izveštava o povlačenju kandidata GI SDP koji pružaju podršku SL, traži povratne informacije od zainteresovanih strana (GI SDP Oliver Ivanović, povučeni kandidati, predstavnik SL), izveštava o navodima lidera GI SDP o tome da je Srpska lista vršila pritisak na kandidate sa njegove liste da se povuku
- Mir: izveštava o povlačenju kandidata GI SDP koji pružaju podršku SL, ponavlja izveštaj Kosseva o zastrašivanju
- Kim: izveštava o povlačenju kandidata GI SDP koji pružaju podršku SL, ponavlja izveštaj Kosseva o zastrašivanju

---

59 Most: ["Objavljena konačna lista kandidata za odbornike i gradonačelnike"](#); ["Ivaz i Antić povlače kandidature za odbornike GI SDP"](#); ["Tomislav Dejanović povukao kandidaturu za odbornika"](#); ["Goran Rakić: Kakav je kredibilitet onih koji nam drže lekcije"](#); ["Đurić: Lokalni izbori na KiM od nacionalnog značaja"](#).

-
- Most: izveštava o povlačenju kandidata GI SDP koji pružaju podršku SL
  - Kontakt Plus: ne izveštava o povlačenju kandidata

Prema dostavljenom sažetku izveštaja o pitanju povlačenja i zastrašivanja kandidata i sažetku vesti vezanih za izbore navedenih u Aneksu 1, utvrdili smo da je TV Most pružio ograničene informacije i nije pružio jednak prostor svim kandidatima kako bi izrazili svoj stav o konkretnom pitanju povlačenja kandidata GI SDP, koje je navodno rezultat zastrašivanja i pritiska. Dok RTV Mir, RTV Kim, Kossev i Radio Kontakt Plus pružaju različite perspektive političkih subjekata u vezi sa povlačenjem usled navodnog zastrašivanja i pritiska kandidata, TV Most uglavnom je izveštavao samo o izjavama Srpske Liste o tom pitanju, ne pružajući glas drugim zainteresovanim stranama.

Pored toga, Srpska lista je optužila novinare RTK2 da su pristrasni na njenu štetu, a u korist drugog političkog subjekta. Naime, Srpska lista je 21. septembra izvestila o navodnom učešću novinara RTK 2 u političkoj aktivnosti. Prema Srpskoj listi, tokom političkog protesta u Vitini ponašanje novinara RTK 2 bilo je neprofesionalno zbog aktivnosti protiv Srpske liste. Kako je tvrdila Srpska lista, TV novinari RTK2 su navodno predložili jednom od intervjuisanih demonstranata da napadne Srpsku listu, držeći mu papir sa koga on čita tekst koji u osnovi ima politički napad na Srpsku listu. Zbog toga je Srpska lista tražila da rukovodstvo RTK2 preuzme odgovornost i podnese ostavku zbog političkih radnji svojih zaposlenih.⁶⁰ RTK 2 negirao je tvrdnje Srpske liste, navodeći da su njihovi "novinari objektivni i profesionalni,"⁶¹ i da nisu imali nikakve veze sa navodnim političkim aktivnostima. Koliko se moglo pratiti, ovo pitanje se završilo na tome, bez ikakvih pritužbi za koje se zna da su podnesene. Osim toga, sporni video snimak nije objavljen.

Napadi na slobodu izražavanja medija

Još jedan problem povezan sa medijima dogodio se na portalu Kossev u petak, 29. septembra, kada je njihova internet stranica pretrpela napad hakera, čineći ga neoperativnim nekoliko sati.⁶² Kossev veruje da je napad možda povezan sa objavljivanjem članka "Milović o zoni sumraka: Svaki neistomišljenik postaje neprijatelj,"⁶³ koji je objavljen neposredno pre napada. Intervjuisan je Dragiša Milović, vođa GI "Za naš Zvečan". Ipak, izgleda da nijedna istraga o ovom pitanju nije otkrila nikakve dodatne dokaze. Dana 19. oktobra, TV Most i Radio Kosovska Mitrovica su takođe prijavili da je hakerski napad na njihove veb stranice u toku.⁶⁴

U oktobru su se događaji vezani za medije nastavili. Dana 16. oktobra, presecanjem optičkog kabla privatnog kablovskog operatera CD KiM iz Zvečana prekinuto je emitovanje debate sa

---

60 Tv Most: "[Srpska Lista: Srpska lista: Skandalozno ponašanje novinara RTK2](#)", 21. septembar 2017.

61 Kontakt Plus: "[Naši novinari objektivni i profesionalni ", odgovor je RTK2 na saopštenje Srpske liste](#)", 21 septembar 2017.

62 Kossev: "[Posle celodnevnog hakerskog napada KoSsev ponovo u funkciji](#)", 29. septembar 2017.

63 Kossev: "[Milović o "zoni sumraka": Svaki neistomišljenik postaje neprijatelj](#)", 29. septembar 2017.

64 Kossev: "[TV Most i Radio Kosovska Mitrovica: U toku hakerski napad na nas](#)", 17. oktobar 2017.

četiri kandidata za gradonačelnike iz severnih opština (Dragiša Milović, GI za naš Zvečan, Oliver Ivanović, GI SDP, Dragan Jablanović, PKS i Slaviša Biševac, GI za Zubin Potok) koje je snimljeno dan ranije. Vlasnik CD KiM Dragan Mlađović rekao je o ovom postupku da smatra "da se radi o namernoj sabotazi koju povezuje sa predizbornom kampanjom za lokalne kosovske izbore koja je u toku".⁶⁵

Kršenje zakona o izborima od strane medija

Aktivnosti povezane sa kampanjom praćene su svim posmatranim medijima, iako je TV Most nastavio da bude selektivan, izveštavajući samo o kampanjskim aktivnostima Srpske liste. Dana 25. septembra NKM je objavila "Uputstva za ponašanje medija tokom izbora",⁶⁶ kako bi se poboljšala implementacija ZOI i pomogla medijima da se ponašaju u skladu sa zakonom. U ovim uputstvima, IMC je naglasio sledeće:

- jasna identifikacija video kampanje i audio poruka, i jasna naznaka organizacije ili odgovornog lica
- pravila za dodeljivanje slobodnog vremena
- pravila za objavljivanje anketa vezanih za izbore
- pravila izborne tišine.⁶⁷

Izgleda da su mediji koji govore srpski jezik uglavnom poštovali zakone i pravila uspostavljena i promovisana od strane NKM. Ipak, u oba kruga izbora, NKM je izdala upozorenja i novčane kazne medijima na srpskom jeziku. TV Most, TV Puls i TV Mir prekršili su nekoliko pravila, prema NKM i kažnjene za te prekršaje.

Izveštaj NKM o monitoringu medija za prvi krug izbora navodi da su TV Most i TV Puls emitovali političke video snimke duže od dva minuta, ali nakon obaveštenja o povredi NKM, pridržavali su se pravila propisana članom 49.1, ZOI, koji zabranjuje emitovanje političkih video snimaka dužih od dva minuta. Štaviše, TV Most i TV Puls su, kako se navodi, emitovali neidentifikovane političke video snimke, što znači kršenje člana 49.6., ZOI i, opet, nakon obaveštenja NKM, počeli su da se pridržavaju zakona.⁶⁸

Štaviše, prijavljeno je da je TV Most prekršila Etički kodeks audio-vizuelnih emitera, jer jezik koji se koristi u video kampanji Srpske liste sadrži elemente "klevete". Ovaj jezik, dalje navodi NKM, sadrži napade na iskrenost, integritet ili lične karakteristike, kao i nepravednu kritiku drugih kandidata kao što su GI SDP, GI Za naš Zvečan i Partija kosovskih Srba (PKS).⁶⁹ Prisustvo dece u političkim video-snimcima je kršenje člana 9.7 Etičkog kodeksa, i prijavljeno je da je upravo

---

65 RTV Kim: "[Zvečan: Presečen optički kabal u toku trajanja predizborne emisije](#)", 17. oktobar 2017.

66 NKM: "[Uputstvo NKM-a za ponašanje medija tokom izbora](#)", 25. septembar 2017.

67 Ibid, str. 1-4.

68 Ibid, str. 9-10.

69 Ibid, str. 10.

---

ovo učinio TV Most koji je emitovao video snimak Srpske liste sa decom u njemu, a TV Most se nije pridržavao ovoga, čak i nakon što je obavešten o povredi. TV Most je osim toga prekršio i izbornu tišinu.⁷⁰

Pored toga, dostavljene su žalbe NKM, na rad TV Most. Oliver Ivanović, lider GI SDP, podneo je žalbu zbog nedostatka prostora za predstavljanje programa na TV Most, kao i na sadržaj video snimka Srpske liste koji, prema Ivanovićevim rečima, nije u skladu sa Etičkim kodeksom. TV Most je e-mejlom dostavio dokaz NKM da su politički subjekti blagovremeno obavešteni pod uslovima i cenama za jednu sekundu programa emitovanja. Pored toga, nakon obaveštenja NKM 16. oktobra, TV Most je odgovorio da će pokušati da obezbedi prostor Oliveru Ivanoviću do kraja kampanje. Međutim, NKM izveštava da Oliver Ivanović do kraja izborne kampanje nije dobio prostor za predstavljanje svog političkog programa.⁷¹ Ivanović se složio da mu je dostavljen cenovnik za programe i oglase, ali su bili zauzeti svi termini za emitovanje političkih spotova od 17: 00-23: 00, između 16. i 20. oktobra. Dana 8. novembra, NKM je donela odluku da je TV Most prekršio članove 48 i 49.2 ZOI, ne pružajući jednak prostor svim sertifikovanim političkim subjektima i sankcionisao TV Most sa novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1000) evra.⁷²

Kandidati Dragiša Milović (Za naš Zvečan), i Dragan Jablanović (PKS), takođe su podneli žalbe na video snimak Srpske Liste. Nakon obaveštenja NKM o kršenju, TV Most je prekinuo emitovanje ovog videa, ali je nastavio da emituje onaj koji je imao decu u njemu, emitovan od 16. oktobra.⁷³

RTV Mir iz Leposavića je takođe kažnjen od strane NKM u iznosu od hiljadu (1000) evra za emitovanje političkih video snimaka dužih od 2 minuta (120 sekundi), tj. dužih nego što je propisano zakonom.⁷⁴

U izveštaju o monitoringu medija, NKM je nagovestila da TV Most i TV Puls pružaju više prostora Srpskoj listi tokom izborne kampanje u prvom krugu.⁷⁵

Drugi krug izbora održan je 19. novembra, sa petodnevnom kampanjom od 13. do 17. novembra. Na taj dan, drugi krug izbora za gradonačelnika održan je u 19 opština na Kosovu i održan je drugi krug u jednoj opštini. Kršenja zakona koji regulišu izborni proces u drugom krugu od strane medija na srpskom jeziku uglavnom su se odnosila na kršenje izborne tišine. Naime, utvrđeno je da su TV Mir, TV Most i TV Puls prekinuli izbornu tišinu, te su, prema tome, kažnjeni od strane NKM zbog lošeg ponašanja. Na dan izbora, 19. novembra, TV Mir je objavio

---

70 Izveštaj o medijskom monitoringu tokom izborne kampanje za lokalne izbore 2017 (prvi krug, 21. septembar - 22. oktobar, Nezavisna komisija za medije (NKM), novembar 2017, str. 10-11.

71 Ibid, str. 12-13.

72 Odluka po predmetu br. 2017/200 NKM protiv TV Most, Nezavisna komisija za medije (NKM), novembar 2017.

73 Ibid, str. 13.

74 Odluka po predmetu br. 2017/208 NKM protiv TV Most, Nezavisna komisija za medije (NKM), novembar 2017.

75 Izveštaj o medijskom monitoringu tokom izborne kampanje za lokalne izbore 2017 (prvi krug, 21. septembar - 22. oktobar, Nezavisna komisija za medije (NKM), novembar 2017, str. 8

izjavu Dalibora Jevtića, ministra za zajednice i povratak, u kojoj poziva glasače da glasaju za Srpsku listu.⁷⁶ TV Puls i TV Most emitovale su i aktivnosti kampanje u vreme izborne tišine, dok je TV Most emitovao izjavu Srpske liste i video snimak sa Božidarem Dejanovićem, kandidatom GI Klokot-Vrbovac za gradonačelnika u opštini Klokot,⁷⁷ a TV Puls je takođe emitovao video sa Božidarem Dejanovićem, kandidatom GI Klokot-Vrbovac za gradonačelnika Klokota, 18. novembra.⁷⁸ Štaviše, tokom drugog kruga, mediji na srpskom jeziku uglavnom su pokrivali opštinu Klokot, kao jedinu opštinu sa srpskim većinskim stanovništvom u kojoj je održan drugi krug izbora. TV Most je više prostora ustupio kandidatu Srpske liste, Strahinji Spasiću, 67,5%, nego Božidaru Dejanoviću iz GI Klokot-Vrbovac, koji je imao 32,5% pokrivenosti na TV Most. TV Mir je izveštavao samo o aktivnostima Srpske liste, dok je TV Puls značajno više prostora ustupio GI Klokot-Vrbovac (71,63%), nego Srpskoj listi (28,36%), prema nalazima NKM.

---

76 Odluka po predmetu br. 2017/226 NKM protiv TV Mir, Nezavisna komisija za medije (NKM), decembar, 2017.

77 Odluka po predmetu br. 2017/224 NKM protiv TV Most, Nezavisna komisija za medije (NKM), decembar, 2017.

78 Odluka po predmetu br. 2017/225 NKM protiv TV Most, Nezavisna komisija za medije (NKM), decembar, 2017.

ANEKSI

Aneks 1 – Izborni rečnik

Kako bi građani u izobilju informacija kojima su obasipani u toku predizborne kampanje i sprovođenja izbora mogli da razumeju termine koji se koriste u javnosti, neophodno je da poznaju njihovo značenje. Ovde navodimo neke od osnovnih termina koje je neophodno znati kako bi na informisan način učestvovali na izborima:

POLITIČKI SUBJEKAT se odnosi na političku partiju, koaliciju, građansku inicijativu ili nezavisnog kandidata;

POLITIČKA PARTIJA se odnosi na organizaciju lica koja su se dobrovoljno udružila na osnovu zajedničkih ideja, interesa ili stavova, u svrhu uticaja na izbor svojih kandidata;

GRAĐANSKA INICIJATIVA se odnosi na grupu lica koja su se dobrovoljno udružila na osnovu jednakih ideja, interesa ili stavova, sa ciljem izbora njihovog kandidata, ali koji ne žele da formiraju političku partiju;

KOALICIJA se odnosi na sporazum dva ili više politička subjekta. Koalicija se mora unapred prijaviti CIK-u;

NEZAVISNI KANDIDAT se odnosi na kandidata za odbornika skupštine opštine ili gradonačelnika, koji nije član niti jedne političke partije ili građanske inicijative i koji se ne kandiduje u ime neke političke partije;

SERTIFIKOVANI POLITIČKI SUBJEKAT(I) se odnosi na politički subjekat, tj. političku partiju, koaliciju političkih partija, građanske inicijative i nezavisne kandidate koji su sertifikovani od strane CIK, u saglasnosti sa zakonom i pravilima CIK-a;

CIK se odnosi na Centralnu Izbornu Komisiju;

OIK – Opštinska Izborna Komisija;

BC – Birački centar se odnosi na zgradu u kojoj se nalazi jedno ili više biračkih mesta, koja su namenjena glasanju i mora imati dvorište od 25 metara prečnika od ulaza u zgradu;

BM – Biračko mesto se odnosi na prostoriju, salu ili sličan objekat namenjen glasanju na dan izbora, sa dvorištem od 25 metara prečnika od ulaza u zgradu u kojoj se nalazi biračko mesto;

BO – Birački odbor

BS – Birački spisak se odnosi na spisak svih birača

KBS – Konačni birački spisak

OBS – Opštinski birački spisak

IPŽP se odnosi na Izborni Panel za žalbe i predstavke, nezavisni organ zadužen da razmatranje žalbi i predstavki koje se tiču procesa izbora.

Aneks 2 - Rezultati upitnika

Online upitnici o lokalnim izborima 2017

- Rezultati se nalaze u procentima pored svakog odgovora
- Na pitanja sa mogućnosti odabira više odgovora, procenat za jedan odgovor se računa kao broj u odnosu na ukupan broj pojedinaca koji je odgovorio na pitanje, a ne na ukupan broj odgovora (dakle, nisu svi odgovori ukupno zajedno 100%, nego je svaki odgovor za sebe procenat od ukupnog broja odgovora); Na primer, na pitanje 1. je odgovorili 50 ljudi, opciju A je izabralo 25 ljudi, to je 50% (od ukupnih 50 ljudi koje je odgovorilo); opciju B je izabralo 50 ljudi to je onda 100% (od ukupnih 50 ljudi koje je odgovorilo), C je izabralo 5 ljudi to je 10%, itd.

Upitnik 1 - Zainteresovanost

Ukupno odgovora: 87

1. Da li smatrate da ste dovoljno informisani o predstojećim lokalnim izborima na Kosovu?
  - a) Smatram da sam dovoljno informisan/a – 51.7%
  - b) Smatram da sam donekle informisan/a – 29.9%
  - c) Smatram da sam nedovoljno informisan/a – 14.9%
  - d) Smatram da uopšte nisam informisan/a – 3.4%
2. Da li vas i u kojoj meni interesuju predstojeći lokalni izbori na Kosovu?
  - a) Veoma me interesuju – 49.4%
  - b) Interesuju me u nekoj meri – 36.8%
  - c) Slabo me interesuju – 10.3%
  - d) Ne interesuju me uopšte – 3.4%
3. Šta vas najviše interesuje kada su u pitanju predstojeći lokalni izbori na Kosovu?
  - a) Kandidati za gradonačelnika – 52.9%
  - b) Kandidati za poslanike u skupštini opštine – 31%
  - c) Programi koje kandidati predlažu – 40.2%
  - d) Niša od navedenog – 12.6%
4. Da li pratite izbornu kampanju u vašoj opštini?
  - a) Pratim redovno – 47.1%
  - b) Pratim povremeno – 32.2%
  - c) Veoma slabo pratim – 13.8%
  - d) Ne pratim uopšte – 6.9%

-
5. Da li planirate da glasate na predstojećim izborima?
- a) Glasaću – 67.8%
  - b) Verovatno ću da glasam – 9.2%
  - c) Možda ću da glasam, nisam još odlučio/la – 9.2%
  - d) Neću da glasam – 8%
  - e) Ne želim da se izjasnim – 5.7%

Upitnik 2 - Informisanost o izborima

Ukupno 38 odgovora

1. Da li znate kada se održavaju predstojeći lokalni izbori na Kosovu?
- a) 8 Oktobra – 0%
  - b) 15 Oktobra – 0%
  - c) 22 Oktobra – 92.1%
  - d) 29 Oktobra – 7.9%
2. Da li znate kada se održava drugi krug (ukoliko ga bude bilo) predstojećih lokalnih izbora na Kosovu?
- a) Nedelju dana nakon održavanja prvog kruga – 7.9%
  - b) Dve nedelje nakon održavanja prvog kruga – 39.5%
  - c) Tri nedelje nakon održavanja prvog kruga – 10.5%
  - d) Četiri nedelje nakon održavanja prvog kruga – 7.9%
3. Da li znate koje sve izborne liste učestvuju na izborima u vašoj opštini?
- a) Znam sve izborne liste – 57.9%
  - b) Znam samo neke izborne liste – 39.5%
  - c) Znam samo jednu izbornu listu – 2.6%
  - d) Ne znam ni jednu izbornu listu – 0%
4. Da li znate kako se glasa za odbornike u skupštini opštine?
- a) Glasa se za liste i kandidati koji su najviše pozicionirani na listi (hronološki) imaju najviše šansi da budu odbornici – 5.3%
  - b) Glasa se za liste i unutar liste se glasa za 1 individualnog kandidata za odbornika – 68.4%
  - c) Glasa se za liste i unutar liste se glasa za 3 individualna kandidata za odbornika – 5.3%
  - d) Glasa se za liste i unutar liste se glasa za 5 individualnih kandidata za odbornika – 13.2%
  - e) Ne znam kako se glasa za odbornike – 7.9%
5. Da li znate kako se određuju odbornička mesta za skupštinu opštine nakon izbora?
- a) Da, u potpunosti sam upoznat/a sa procedurom – 26.3%
  - b) Znam osnove pravila raspodele mesta, ali ne i celu proceduru – 39.5%
  - c) Pretpostavljam kako ide proces, ali nisam siguran/a – 15.8%
  - d) Ne znam kako se određuju odbornička mesta – 18.4%

Upitnik 3 - Praćenje izbora

Ukupno odgovora – 31

1. Da li pratite vesti o predstojećim lokalnim izborima na Kosovu?
  - a) Pratim redovno – 64.5%
  - b) Pratim povremeno – 19.4%
  - c) Veoma slabo pratim – 12.9%
  - d) Ne pratim uopšte – 3.2%

2. Da li se informišete o lokalnim izborima u drugim opštinama ili samo o svojoj?
  - a) Informišem se o izborima u svim opštinama na Kosovu – 19.4%
  - b) Informišem se o izborima u srpskim opštinama na Kosovu – 58.1%
  - c) Informišem se samo u izborima u mojoj opštini – 22.6%

3. Kako najčešće pratite vesti o predstojećim lokalnim izborima na Kosovu (označiti sve što se odnosi na vas)?
  - a) Putem elektronskih medija – televizija i radio – 38.7%
  - b) Putem online medija – 48.8%
  - c) Preko društvenih mreža – 67.7%
  - d) Učestvovanjem na javnim tribinama/štanovima političkih subjekata – 12.9%
  - e) Neformalnim putem – razgovorima sa porodicom, prijateljima, poznanicima – 35.5%

4. Da li smatrate da mediji (tradicionalni i online) dovoljno izveštavaju o predstojećim lokalnim izborima?
  - a) Mediji redovno izveštavaju o izborima – 38.7%
  - b) Mediji izveštavaju o izborima, ali mogli bi i više – 45.2%
  - c) Mediji nedovoljno izveštavaju o izborima – 16.1%
  - d) Mediji uopšte ne izveštavaju o izborima – 0%

5. Koje vesti/informacije vezano za predstojeće izbore najčešće pratite (označiti sve što se odnosi na vas)?
  - a) Svakodnevne vesti o aktuelnim događajima – 51.6%
  - b) Vesti o kandidatima za gradonačelnike i njihovim izbornim programima – 54.8%
  - c) Vesti o procedurama za glasanje i izbornim jedinicama (mestima) – 16.1%
  - d) Zvanična saopštenja političkih partija – 16.1%

Upitnik 4 - O medijima

Ukupno odgovora - 33

1. Da li smatrate da mediji (televizija, radio i online mediji) dovoljno izveštavaju o predstojećim lokalnim izborima?

- a) Mediji redovno izveštavaju o izborim – 60.1%
- b) Mediji izveštavaju o izborima, ali mogli bi i više – 27.3%
- c) Mediji nedovoljno izveštavaju o izborima – 12.1%
- d) Mediji uopšte ne izveštavaju o izborima – 0%

2. Koje medije najčešće pratite kada hoćete da se informišete o predstojećim lokalnim izborima? (Izaberite sve što pratite)

- RTK 2 – 18.2%
- RTV Puls – 39.4%
- RTV Mir – 18.2%
- RTV Herc – 3%
- RTV Most – 12.1%
- KoSSev – 48.5%
- Radio Mitrovica Sever – 3%
- Radio Kontakt Plus – 27.3%
- Radio KIM – 15.2%
- Radio Gračanica – 0%
- Radio Goraždevac – 0%
- New Press produkcija – 6.1%

3. Šta mislite da bi mediji mogli da unaprede u svom radu kako bi bili bolje obavešteni o izborima?

- a) Mogli bi da posvete više vremena objašnjavanju same izborne procedure i pravila – 36.4%
- b) Mogli bi da obaveštavaju građane o izbornim mestima i potencijalnim promenama izbornih mesta – 3%
- c) Mogli bi više da izveštavaju o samim kandidatima i programima koje nude (biografije kandidata, intervjui sa kandidatima, emisije sa kandidatima) – 51.5%
- d) Mislim da mediji ne treba ništa da unapređuju – trenutni rad im je odličan – 9.1%

4. Da li mislite da mediji imaju objektivan pristup izveštavanju o izborima?

- a) Mediji su objektivni kada izveštavaju o izborima – 12.1%
- b) Većina medija je objektivna kada izveštava o izborima – 33.3%
- c) Polovina medija je objektivna, dok polovina medija nije objektivna prilikom izveštavanja o izborima – 21.2%
- d) Većina medija nije objektivna prilikom izveštavanja o izborima – 33.3%

5. Ukoliko mislite da mediji nisu objektivni u izveštavanju o izborima, navedite medije za koje smatrate da nisu objektivni i na koji način?

(pisani odgovor):

TV Most x 4

Svi mediji koje drži Kancelarija za Kosovo i Metohiju

Pristrasnost

Upitnik 5 - Stav o predizbornoj kampanji

Ukupno odgovora – 29

1. Da li pratite izbornu kampanju u vašoj opštini?
  - a) Pratim redovno – 58.6%
  - b) Pratim povremeno – 27.6%
  - c) Veoma slabo pratim – 6.9%
  - d) Ne pratim uopšte – 6.9%

2. Da li mislite da se politički subjekti u vašoj opštini trude da informišu građane o izborima?
  - a) Politički subjekti se veoma trude da informišu građane – 55.2%
  - b) Politički subjekti se donekle trude da informišu građane – 31%
  - c) Politički subjekti se nedovoljno trude da informišu građane – 3.4%
  - d) Politički subjekti se uopšte ne trude da informišu građane – 10.3%

3. Da li mislite da je predizborna kampanja za sada u skladu sa zakonom (fer i pravična)?
  - a) Da, predizborna kampanja je za sada sasvim fer i pravična – 31%
  - b) Da, predizborna kampanja je u većoj meri fer i pravična, sa manjim propustima – 31%
  - c) Ne, predizborna kampanja nije u potpunosti fer i pravična jer ima dosta propusta – 13.8%
  - d) Ne, predizborna kampanja nije uopšte fer i pravična – 24.1%

4. Da li mislite da svi politički kandidati (za gradonačelnike i za odbornike) u vašoj opštini uživaju jednaku pažnju i prostor u javnosti?
  - a) Da, mislim da svi kandidati imaju jednako dovoljno prostora u medijima i drugim vidovima komunikacije sa građanima (tribine, štandovi) da se predstave građanima – 41.4%
  - b) Da, mislim da kandidati imaju jednako dovoljno prostora, međutim mislim da sami kandidati ne koriste te mogućnosti jednako (sami kandidati ne ulažu jednako truda iako im je posvećena ista pažnja) – 27.6%
  - c) Ne, mislim da svi kandidati nemaju jednako dovoljno prostora – neki kandidati uživaju veću pažnju od drugih kandidata (imaju više medijskog prostora, više tribina, više plakata...) – 6.9%
  - d) Ne, mislim da neki kandidati okupiraju svo vreme i prostor, dok drugi kandidatima nije omogućeno da se predstave (ne pozivaju se u medije, na tribine, skidaju im se plakati) – 24.1%

Upitnik 6 – Izlaznost

Ukupno odgovora - 25

1. Šta mislite kakva će biti izlaznost na predstojećim lokalnim izborima u vašoj opštini?
  - a) Izlaznost će biti manja nego na prethodnim lokalnim izborima – 4.2%
  - b) Izlaznost će biti slična kao i na prethodnim lokalnim izborima – 50%
  - c) Izlaznost će biti veća nego na prethodnim lokalnim izborima – 45.8%

2. Da li smatrate da je velika izlaznost na izborima važna?
  - a) Velika izlaznost na izborima je najvažnija – 50%
  - b) Izlaznost je važna, ali su važne i druge stvari kao što su kandidati i programi za koje se glasa – 45.8%
  - c) Izlaznost nije važna, važnije su druge stvari kao što su kandidati i programi za koje se glasa – 4.2%

3. Da li planirate da glasate na predstojećim izborima?
  - a) Glasaću – 83.3%
  - b) Verovatno ću da glasam – 8.3%
  - c) Možda ću da glasam, nisam još odlučio/la – 8.3%
  - d) Neću da glasam – 0%
  - e) Ne želim da se izjasnim – 0%

4. Ukoliko planirate da glasate na predstojećim izborima, da li ste već odlučili za koga ćete glasati (ukoliko ne planirate da glasate preskočite pitanje)?
  - a) Da, znam za koga ću da glasam – 87.5%
  - b) Ne, još uvek nisam odlučio/la za koga ću da glasam – 8.3%
  - c) Ne želim da se izjasnim – 4.2%

Upitnik 7 – Post-izborni

Ukupno odgovora – 55

1. Da li ste pratili protekle lokalne izbore?
  - a) Da, pratio/la sam – 96.2%
  - b) Ne, nisam pratio/la – 3.8%

2. Da li ste glasali na proteklim lokalnim izborima?
  - a) Da, glasao/la sam – 86.5%
  - b) Ne, nisam glasao/la – 13.5%
  - c) Ne želim da odgovorim – 0%

3. Da li mislite da je izborni proces bio pristupačan za sve (da li su kampanje bile pristupačne i uzimale u obzir potrebe marginalizovanih grupa – žena, mladih, osoba sa invaliditetom)?
  - a) Da, izborni proces je u potpunosti bio pristupačan za sve – 60.8%

-
- b) Izborni proces je bio pristupačan za određene grupe, ali ne za sve – 31.4%
- c) Izborni proces uopšte nije bio pristupačan – 7.8%
4. Da li ste zadovoljni izbornim procesom (u toku predizborne kampanje i na dan izbora)?
- a) U potpunosti sam zadovoljan/a – 36.5%
- b) Zadovoljan/a sam u nekoj meri – 53.8%
- c) Uopšte nisam zadovoljan/a – 9.6%
5. Da li ste zadovoljni postizbornom atmosferom u vašoj opštini (izbornim rezultatima, načinom obraćanja političkih predstavnika građanima, postizbornim koalicijama)?
- a) U potpunosti sam zadovoljan/a – 46.2%
- b) Zadovoljan/a sam u nekoj meri – 38.5%
- c) Uopšte nisam zadovoljan/a – 15.4%
6. Ukoliko ste zadovoljni u nekoj meri ili uopšte niste zadovoljni (pitanje 4 i 5), šta je, po vašem mišljenju, trebalo da bude drugačije ili bolje urađeno (označite sve što mislite)?
- a) Medijska pokrivenost izbora je mogla biti bolja/adekvatnija – 50%
- b) Kandidati za gradonačelnike su mogli da imaju više tribina/šandova/medijskih nastupa kako bi se građani bolje upoznali sa njima i njihovim programima – 34.8%
- c) Kandidati za odbornike su mogli da imaju više tribina/šandova/medijskih nastupa kako bi se građani bolje upoznali sa njima i njihovim programima – 37%
- d) Jezik/govor u predizornoj kampanji je mogao da bude pristojniji – 17.4%
- e) Izborni dan je mogao da bude sproveden adekvatnije (označite ukoliko ste primetili probleme sa sprovođenjem procedura: prihvatanje dokumenata, vođenje spiskova i slično) – 8.7%
- f) Građani su mogli da budu više/adekvatnije uključeni u predizborni proces (javne tribine sa građanima, formalni i neformalni razgovori, mogućnost volontiranja u kampanji) – 26.1%
- g) Izborni proces je mogao da bude pristupačniji za marginalizovane grupe – 23.9%
7. Da li ste Vi, kao građanin/ka, direktno učestvovali u predizbornom procesu?
- a) Da, učestvovao/la sam – 45.1%
- b) Ne, nisam učestvovao/la – 54.9%
8. Ukoliko ste učestvovali, na koji način ste to činili (označite sve što se odnosi na Vaše učestvovanje)?
- a) Pomagao/la sam kandidatu za gradonačelnika da prikupi potpise za kandidaturu – 25%
- b) Pomagao/la sam kandidatu za odbornika da prikupi potpise za kandidaturu – 33.3%
- c) Volontirao/la sam u lokalnom izbornom štabu – 37.5%
- d) Pomagao/la sam u distribuciji promotivnog materijala – 16.7%
- e) Promovisao/la sam kandidate i program na izbornom štandu – 4.2%
- f) Učestvovao/la u javnim raspravama, debatama i sličnim aktivnostima – 8.3%
- g) Pojavljivao/la sam se u medijima – 8.3%

---

9. Da li smatrate da je važno da građani budu uključeni i aktivni u predizbornom procesu?

- a) Da, smatram da je važno da građani učestvuju što više, razmenjuju svoje stavove i daju podršku kandidatima za koje planiraju da glasaju – 68%
- b) Da, smatram da je važno da građani učestvuju, ali mislim da njihovo učešće mora da bude nepristrasno (da govore o uticaju izlaznosti, procesima, ali ne i o kandidatima) – 24%
- c) Smatram da građani ne treba da budu uključeni i aktivni jer predizborni proces treba da bude vođen isključivo od strane političkih subjekata – 2%
- d) Smatram da građani ne treba da učestvuju jer su politički stavovi i izbori građana privatna stvar – 6%

10. Da li bi ste voleli da u narednim lokalnim izborima ima više predizbornog sadržaja koji uključuje građane u proces i stavlja ih u kontakt sa kandidatima?

- a) Da, voleo/la bih da ima više takvog sadržaja – 75.5%
- b) Ne, mislim da ima dovoljno takvog sadržaja – 18.4%
- c) Ne, mislim da je takav sadržaj nepotreban – 6.1%

11. Ukoliko bi voleli da vidite više predizbornog sadržaja koji uključuje građane u proces i stavlja ih u kontakt sa kandidatima, koji bi to sadržaj bio (označite sve što se odnosi na Vas) (ukoliko ne bi voleli, preskočite ovo pitanje)

- a) Javne nastupe pojedinačnih kandidata sa mogućnošću postavljanja pitanja građana – 50%
- b) Javne debata dva ili više kandidata sa mogućnošću postavljanja pitanja građana – 64.3%
- c) Uživo pojavljivanja na televiziji sa prisustvom publike – 23.8%
- d) Uživo pojavljivanja na televiziji sa mogućnošću telefonskog uključivanja građana – 21.4%
- e) Uživo pojavljivanja na radiju sa mogućnošću telefonskog uključivanja građana – 11.9%
- f) Internet komunikacija sa političkim kandidatima - pitanja i odgovori na sajtovima, društvenim mrežama i slično – 19%

12. Sada kada su izbori prošli i kada su lokalne samouprave formirane, da li mislite da je važno da politički predstavnici ostanu u kontaktu sa građanima i uključe ih u rad opštine?

- a) Mislim da je veoma važno da građani budu uključeni u rad svoje opštine – 90%
- b) Mislim da je donekle važno da građani budu uključeni u rad svoje opštine – 6%
- c) Mislim da uopšte nije važno da građani budu uključeni u rad svoje opštine – 4%

13. Da li bi ste voleli da učestvujete u radu svoje opštine u naredne četiri godine?

- a) Da, voleo/la bih da učestvujem i doprinesem radu opštine – 55.1%
- b) Ne, ne bih voleo/la da učestvujem – 10.2%
- c) Zavisi od načina učestvovanja – 34.7%

14. Ukoliko bi ste voleli da učestvujete, koji način učestvovanja bi vam najviše odgovarao?

- a) Lično učestvovanje (odlazak na sastanke, posmatranje sednica skupštine opštine, prisustvovanje tribinama i javnim raspravama) – 56.5%
- b) Učestvovanje putem interneta (Internet stranice opštine, društvene mreže, forumi, mobilne

---

aplikacije) – 19.6%

c) I lično i učestvovanje putem interneta (kombinacija gore navedenih metoda) – 23.9%

15. Koja su vam nadanja u naredne četiri godine (obeležite sve što se odnosi na vaša nadanja)?

a) Nadam se da će ukupna ekonomska situacija biti bolja – 52.1%

b) Nadam se da će nezaposlenost biti manja – 75%

c) Nadam se da će se infrastruktura opštine poboljšati (popraviti lokalni putevi, srediti kanalizacija, vodovod i slično) – 33.3%

d) Nadam se da će opštinske strukture usvojiti politike koje unapređuju svakodnevni život građana – 29.2%

e) Nadam se da će opštine pružati sve usluge koje bi trebalo, svojim građanima (izdavanje dokumentacije, registracija, katastar) – 29.2%

f) Nadam se da će politički predstavnici imati bolju/učestaliju komunikaciju sa građanima – 33.3%

16. Koji su vam strahovi u naredne četiri godine (označite sve što se odnosi na vaše strahove)?

a) Da će politička situacija biti napeta – 42.9%

b) Da se ekonomska situacija neće popraviti – 44.9%

c) Da će privremena veća pri sistemu Republike Srbije biti primorana da se povuku – 46.9%

d) Da neće doći do formiranja Zajednice Srpskih Opština – 20.4%

e) Drugo – 10.2%

17. Ukoliko ste označili drugo, molim vas objasnite kratko?

Da će se priznati takozvana nezavisnost Kosova za ove četiri godine x 1

Promena demografske strukture stanovništva x 2

Strah me je da omladina ne odlazi iz moje opštine x 1

Annex 3 - Media annex

Medij: Kossev (Avgust 30 - Septembar 12)

[Ovo su kandidati u srpskim opštinama za predstojeće kosovske lokalne izbore](#), izvor Kossev

Centralna izborna komisija objavila je imena kandidata za gradonačelnike i odbornike za predstojeće kosovske lokalne izbore, zakazane za 22. oktobar. Za izbore se prijavio 91 politički subjekat. Iako do sada kandidati sa srpskih lista nisu bili poznati, CIK je u međuvremenu objavio njihova imena, kao i imena kandidata ostalih stranaka, potvrđujući time da su kandidati i sertifikovani.

[Kosovski lokalni izbori: Stigli prvi zahtevi za povlačenje kandidatura](#), izvor Kossev

Samo dan nakon što su potvrđeni kandidati za predstojeće kosovske lokalne izbore, zakazane za 22. oktobar, Izborna komisija za žalbe i predstavke potvrdila je da je dobila prve zahteve za povlačenje kandidatura. Ukupno ih je osam, od čega su dva za opštine na Severu Kosova, javljaju kosovski mediji. "PZAP-u su kandidati za opštinske skupštine podneli 8 zahteva za povlačenje sa liste kandidata. Kandidati su iz različitih subjekata i opština. PDK - opština Junik, Samoopredeljenje - opština Lipljan, AAK - Lipljan, Srpska lista - opština Severna Mitrovica, GI SDP Oliver Ivanović - Leposavić, GI za Albance Klokota - opština Klokot, Socijal-demokratska partija SDO - Peć, AKR - Štimlje," rekao je predsednik sekretarijata ove komisije, Mulj Desku, prenose dalje ovi mediji. Detalji o razlozima za povlačenje kandidatura, kao i imena kandidata, međutim, nisu saopšteni.

[Sa identičnim tekstom povukli kandidature kod Ivanovića, podržali Srpsku](#), izvor Kossev

[Dalibor Antić povukao kandidaturu sa Ivanoviće liste](#)

Kandidat za odbornika u opštini Severna Mitrovica ispred GI "Srbija, demokratija, pravda Oliver Ivanović", Dalibor Antić, povukao je kandidaturu sa ove liste za kosovske lokalne izbore zakazane za 22. oktobar.

[I Tatjana Ivaz povukla kandidaturu, podržala Srpsku sa identičnim tekstom](#)

Ističu da ih je Ivanovićeva stranka "dovela u zabludu". Istovremeno su podršku pružili Srpskoj listi.

[Ivanović posle povlačenja kandidatura: Pritisak iz Srpske, žalosno je ovo što rade sa ljudima](#), izvor Kossev

Ivanović: "Neko ko je sam potpisao kandidaturu ne može biti prisiljen ili izmanipulisan"

Na pitanje da li, dakle, misli da su to pritisci Srpske liste, Ivanović je odgovorio: "Apsolutno."

Ništa nije sveto onima koji prete

"To su ljudi koji zavise i kojima se ugrožava egzistencija time što im se preti da će dobiti otkaz ili biti otpušteni sa radnih mesta (...)" ovako govori Ivanović za naš portal."

[I Božidar Dejanović kandidat za gradonačelnika Klokota](#), izvor Kossev

Iako je iz Centralne izborne komisije prvobitno potvrđeno da se za mesto predsednika opštine Klokot kandidovao samo jedan srpski kandidat i to iz Srpske liste, ova komisija u međuvremenu je proglasila i kandidaturu Božidara Dejanovića ispred GI "Klokot Vrbovac". Kako je potvrđeno iz ove stranke,

---

kandidatura je odobrena 31. avgusta, dan nakon što je CIK objavio prve liste potvrđenih kandidata. Tako se sada na listi kandidata za gradonačelnika Klokota nalaze dva srpska i tri albanska kandidata.

[Još jedan kandidat za odbornika "doveden u zabludu": Tomislav Dejanović sa Milovićeve liste podržao Srpsku](#), izvor Kossev

Sa donekle izmenjenim sadržajem u tekstu zahteva direktorici Centralne izborne komisije Miradije Mavrići, u odnosu na prošlonedeljne - još jedan kandidat za odbornika, ovog puta, na listi GI "Za naš Zvečan" koju predvodi Dragiša Milović - Tomislav Dejanović, zatražio je povlačenje svoje kandidature. Kao i kandidati za odbornike, Tatjana Ivaz i Dalibor Antić, i ovaj kandidat smatra da je i njega njegov politički subjekt "doveo u zabludu". Takođe, i on podršku pruža Srpskoj listi - kao "jedinom pravom, i iskrenom borcu za opstanak i ostanak Srba".

[Počeo rok za akreditaciju posmatrača za lokalne kosovske izbore](#), izvor Kossev

Počeo je rok za podnošenje zahteva za akreditaciju posmatrača za predstojeće kosovske lokalne izbore. Zahtev mogu podneti potvrđeni politički subjekti, nevladine, vladine i međuvladine organizacije, međunarodne organizacije koje se bave izborima i zaštitom ljudskih prava, predstavnici "stranih zemalja" i mediji, saopštila je Centralna izborna komisija.

[Ivanović i Milović traže hitnu reakciju vrha Srbije i bezbednosnih organa na KiM: Pritisaci, tortura zaposlenih, nelegalan popis...](#), izvor Kossev

"Na kandidate za odbornike za predstojeće kosovske lokalne izbore - koji nisu na listi Srpske vrše se pritisak i tortura da povuku svoje kandidature. U pitanju su zaposleni u zdravstvu i prosveti, pa čak i u privatnim preduzećima. Radi se o krivičnom delu za koje su predviđene stroge kazne zatvora. Do sada je svoje kandidature sa lista Olivera Ivanovića i Dragiše Milovića povuklo ukupno četiri kandidata. Pojavljuju se ljudi koji vrše nelegalan popis. Ovo je poslednji trenutak da se "ludilo" zaustavi i poslednji momenat da sve nadležne institucije za bezbednost na Kosovu reaguju - od KFOR-a, pa do ostalih," ključne su poruke dva kandidata za gradonačelnike i nosioce lista u Severnoj Mitrovici i Zvečanu - Olivera Ivanovića i Dragiše Milovića

[Milović i Ivanović: Lekaru prekinuta specijalizacija, molimo građane da izdrže pritisak](#), izvor Kossev

Najveće pritiske, tvrde, trpe zaposleni u prosveti i zdravstvu. Zaposlenima u prosveti, koji rade pod ugovorom - isti se prekidaju, a na njihova mesta, navode dalje, dovode se "partijski kadrovi". Ovi politički subjekti, kako su prethodno najavili, podneli su tri krivične prijave protiv NN lica zbog navodnog pritiska na kandidate koji su povukli kandidature.

[Goran Rakić o Oliveru Ivanoviću: Čutao dok su gorela srpska sela, danas marginalna ličnost](#), izvor Kossev

"Patološka samozaljubljenost" Olivera Ivanovića. "Grozničavo nastoji da privuče pažnju javnosti". Gradi program na "paranoičnom uverenju da mu neko pretili i da se Srpska lista urotila protiv njega i njegovih ambicija". Ovo je ocenio prvi čovek grada - opštine Severna Mitrovica, gradonačelnik Goran Rakić, koji je ujedno i prvi čovek najznačajnije stranke kosovskih Srba - Srpske liste.

Medij: RTV KIM (Avgust 30 - Septembar 12)

Mitrovica: Povučena kandidatura za odbornika iz SDP-a, izvor Kim

Dalibor Antić, kandidat GI SDP za odbornika u opštini Severna Mitrovica, povukao je kandidaturu sa ove liste koja će učestvovati na lokalnim izborima 22. oktobra i podršku dao Srpskoj listi.

Antić je u obrazloženju dostavljanom Centralnoj izbornoj komisiji, ali i prosleđenoj medjima, istakao da je "doveden u zabludu", te da je odlučio da podršku da dosadašnjim protivkandidatima iz Srpske liste.

Ivanović: Antić bio primoran da promeni mišljenje, izvor Kim

"Da je Dalibor Antić ostao pri svom stavu verovatno bi mu bila ugrožena egzistencija. Ovo traži hitnu intervenciju tužilaštva i sankcionisanje odgovornih", rekao je u izjavi za RTV Kim lider GI SDP Oliver Ivanović. Ivanović smatra da se radi o klasičnom pritisku na kandidate koji su tome podložni zbog ličnih strahova. Smatra da se mora pokrenuti postupak protiv "ovakvih metoda ubeđivanja ljudi da promene politički stav" time što će, kako kaže, izneti navode koji su potpuno neistiniti.

Oliver Ivanović je podvukao da su svi koji su se pridružili GI SDP došli samoinicijativno i ponudili da budu kandidati, a da nagla promena stava govori da su bili pod velikim pritiskom.

"Neko mora da odgovara za ovakve stvari. Brine me da nema reakcije tužilaštva jer neko zbog ovoga mora da bude uhapšen i sankcionisan. Takve stavri nisu dozvoljene ni po srpskom, ni po kosovskom zakonu", rekao je Oliver Ivanović.

Zvečan: Povučena kandidatura za odbornika, izvor Kim

Tomislav Dejanović iz Zvečana odlučio je da povuče svoju kandidaturu na mesto odbornika u ovoj lokalnoj samoupravi. Dejanović kandidaturu želi da povuče, jer je, kako kaže, od strane građanske inicijative „Za naš Zvečan“ doveden u zabludu.

„Zahtevam da se ovaj zahtev momentalno uvaži jer ne želim da se moje ime koristi za kampanju kojoj je cilj razbijanje jedinstva srpskog naroda na ovim prostorima“, navodi se u saopštenju.

Dejanović navodi da istovremeno izražava javno podršku „Srpskoj listi“ koja je, kako navodi, pravi i iskreni borac za opstanak i ostanak Srba.

Ivanović: Ukoliko se nastave pritisci na kandidate izbori nemaju smisla, izvor Kim

Najteži slučajevi pritisaka na kandidate za odbornike na predstojećim lokalnim izborima su u opštinama Severna Mitrovica i Zvečan, kaže Oliver Ivanović.

Ivanović kaže da se vrši prava tortura nad svim kandidatima iz ove građanske inicijative koji su prijavili učešće na izborima. Posebno se to, kako tvrdi, odnosi na one koji su zaposleni u institucijama Republike Srbije. "Ono što je čudno i tužno je što su ti ljudi promenili svoje mišljenje pod strašnim i izuzetnim pritiskom", kaže Ivanović.

Ivanović i Milović: Izborna atmosfera, pitanje života i smrti, izvor Kim

Kandidati za gradonačelnike Severne Mitrovice i Zvečana, Oliver Ivanović i Dragiša Milović, tvrde da su njihovi kandidati zbog prijave za učešće na lokalnim izborima bezbednosno i egzistencijalno ugroženi i zbog toga traže reakciju nadležnih organa.

“Pre svega govorili smo o pritiscima koji se odnose na posao, od gubitka posla, a ne isključujem ni fizičku opasnost, da će neko nasrnuti na njih. Bacanje bombi kao što je bilo, paljenje automobila, ugrožavanje njihove imovine, pretnje deci”.

Milović podseća da su incidenti krenuli pre mesec dana spaljivanjem njegovog i automobila Olivera Ivanovića. Tvrdi da istraga o tim slučajevima nije pomerena sa mrtve tačke, a da iz policije dobijaju stalno iste informacije “da je istraga u toku”.

[Rakić: Ivanović štiti fotelju dok su proterivali Srbe](#), izvor Kim

“Oliver Ivanović je poklonio delove Kosovske Mitrovice ekstremnim Albancima dogovorom o tzv. zoni poverenja, a sebi od toga prihodovao poslovne objekte u najstrožijem centru grada i stanove u Beogradu. U periodu od 2000. do 2008. godine kao poslanik u Prištini ćutao je štiteći svoju fotelju i interese dok su Srbe proterivali. Ćutao je i kada su gorela srpska sela i srpski manastiri širom Kosova i Metohije u martovskom pogromu 2004. godine. To je bilans čoveka i političara Olivera Ivanovića, i zato nema ničeg bednijeg od njegovih pokušaja da Srbe na Kosovu i Metohiji uveri da je sve te stvari učinio neki drugi Oliver Ivanović ili da se one uopšte nisu ni dogodile”, ističe se u saopštenju.

[“PKS čestita Vučiću koaliciju sa Haradinajem”](#), izvor Kim

“Partija kosovskih Srba napadana od strane Aleksandra Vučića i zvaničnog Beograda zbog nepostojeće saradnje sa “ratnom koalicijom” na Kosovu, čestita Vučiću i Vladi Srbije koaliciju sa Ramušem Haradinajem”, saopšteno je iz PKS

Medij: RTV MIR (Avgust 30 - Septembar 12)

[Saopštenja Mitrovica: Povučene dve kandidatura za odbornika iz SDP-a](#), izvor RTV MIR, RTV Kim

Dalibor Antić i Tatjana Ivaz, kandidati GI SDP za odbornika u opštini Severna Mitrovica, povukli su kandidaturu sa ove liste koja će učestvovati na lokalnim izborima 22. oktobra i podršku dao Srpskoj listi.

[Ivanović: Kandidati za odbornike primorani da promene mišljenje](#), izvor Kossev

[Ivanović i Milović: Izborna atmosfera, pitanje života i smrti](#), izvor Kim

[Rakić: Ivanović štiti fotelju dok su proterivali Srbe](#), izvor Kim

[Počeo je rok za podnošenje zahteva za akreditaciju posmatrača za predstojeće kos](#), izvor Kim

---

Medij: Kontak Plus (Avgust 30 - Septembar 12)

[Evo za koga ćete glasati u oktobru na izborima](#), izvor Kossev

Centralna izborna komisija objavila je imena kandidata za gradonačelnike i odbornike za predstojeće kosovske lokalne izbore, zakazane za 22. oktobar. Za izbore se prijavio 91 politički subjekat. (...)

[Ivanović I Milović: Tortura i pritisak na kandidate za odbornike; Očekujemo hitnu reakciju vrha Srbije i organa bezbednosti na KiM](#), izvor Kontakt Plus

Predstavnici građanskih inicijativa SDP I "Zajedno za naš Zvečan" I kandidati za gradonačelnike i nosioce lista u Severnoj Mitrovici i Zvečanu Oliver Ivanović I Dragiša Milović upozorili su danas na ogroman pritisak kojem su, kako navode, izloženi kandidati za odbornike sa njihovih lista za predstojeće kosovske lokalne izbore, posebno u opštinama Severna Mitrovica I Zvečan.

[Počeo rok za akreditaciju posmatrača za lokalne kosovske izbore](#), source Kossev

[Rakić: Ivanović štiti fotelju dok su proterivali Srbe](#), izvor Kim

Predsednik Srpske liste Goran Rakić saopštio je da će narod na nekim narednim izborima jasno reći šta misli o Oliveru Ivanoviću, njegovoj političkoj težini i ljudskim kvalitetima.

[Ivanović i Milović: Podnete prijave zbog pritiska na kandidate](#), izvor Kontakt Plus

Predstavnici građanskih inicijativa SDP I "Zajedno za naš Zvečan" I kandidati za gradonačelnike i nosioce lista u Severnoj Mitrovici i Zvečanu Oliver Ivanović I Dragiša Milović saopštili su danas da su podnete prijave protiv NN izvršilaca zbog pritiska na kandidate za odbornike, a koji su povukli svoje kandidature sa ove dve liste.

[Određen žreb za lokalne izbore, 29. Srpska lista](#), source Kontakt Plus

Na osnovu žreba Srpska lista biće pod rednim brojem 29, Vetvendosje 10, Alternativa 30, Nisma 31, AKR 34, LDK 47, AAK 50, PDK 94 itd.

Centralna izborna komisija je za lokalne izbore 22. oktobra potvrdila ukupno 91 politički subjekt, od čega je 35 političkih partija, 30 građanskih inicijativa i 25 nezavisnih kandidata.

Medij: TV Most (Avgust 30 - Septembar 12)

[Objavljena konačna lista kandidata za odbornike i gradonačelnike](#), izvor Most

[Ivaz i Antić povlače kandidature za odbornike GI SDP](#), izvor Most

U oba zahteva dostavljenim medijima, se navodi da su "od strane ovog političkog subjekta, dovedeni u zabludu" i da su njihova imena "iskorišćena za kampanju, kojom ljudi iz ovog političkog subjekta narušavaju jedinstvo srpskog naroda zarad ličnih interesa".

Istovremeno, Ivaz i Antić daju javnu podršku Srpskoj listi, koja se – kako stoji u zahtevu “jedina bori za opstanak i ostanak Srba na ovim prostorima”.

[Tomislav Dejanović povukao kandidaturu za odbornika](#), izvor Most

“Zahtevam da se ovaj zahtev momentalno uvaži, jer ne želim da se moje ime koristi za kampanju kojoj je cilj razbijanje jedinstva srpskog naroda na ovim prostorima,” naveo je Dejanović u zahtevu.

“Istovremeno, javno pružam podršku Srpskoj listi koja je jedina pravi i iskreni borac za opstanak i ostanak Srba,” dodao je.

[Goran Rakić: Kakav je kredibilitet onih koji nam drže lekcije](#), izvor Most

Gradonačelnik Severne Mitrovice, Goran Rakić, reagovao je saopštenjem za javnost povodom izjava koje je beogradskim medijima dao Oliver Ivanović, a tiču se Srpske liste.

[Đurić: Lokalni izbori na KiM od nacionalnog značaja](#), izvor Tanjug, Blic

Potpredsednik SNS-a, Marko Đurić, danas je u obraćanju predsednicima opštinskih odbora SNS sa Kim poručio da su predstojeći lokalni izbori na KiM od nacionalnog značaja i da zato država Srbija na tim izborima podržava jedino Srpsku listu.

- Očekujemo pobedu u svih deset opština sa srpskom većinom, čime će se još jednom potvrditi snaga politike države Srbije, koja je dobila 90 odsto podrške Srba na KiM na pokrajinskim izborima u junu - podvukao je Đurić.

Medij: RTV PULS (Avgust 30 - Septembar 12)

[Đurić: Lokalni izbori na KiM od nacionalnog značaja](#), izvor Tanjug, Blic

[Ivanović i Milović: Podnete prijave zbog pritiska na kandidate](#), izvor Kontakt Plus

[Počeo rok za akreditaciju posmatrača za lokalne kosovske izbore](#), izvor Kossev

NEW SOCIAL INITIATIVE

IZVEŠTAJ

LOKALNI IZBORI 2017

“Ova publikacija realizovana je uz podršku projekta Promocija demokratskog društva (DSP) - finansiranog od strane Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) i Ministarstva spoljnih poslova Danske (DANIDA), kojim upravlja Kosovska fondacija za civilno društvo (KCSF). Sadržaj ove publikacije je odgovornost Nove društvene inicijative i ne navodi ili odražava stavove ili mišljenja SDC, DANIDA ili KCSF.”